

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

Skautské výchovné metody ve výuce na 1. stupni ZŠ

diplomová práce

Autor: Anna Drašnarová
Studijní program: Učitelství pro 1. stupeň základních škol
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Martina Maněnová, Ph.D.
Oponent práce: PhDr. Vladimír Václavík, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor: Anna Drašnarová

Studium: P19P0621

Studijní program: M0113A300002 Učitelství pro 1. stupeň základních škol

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základních škol

Název diplomové práce: **Skautské výchovné metody ve výuce na 1. stupni ZŠ.**

Název diplomové práce AJ: The methods of Scouting in teaching at the 1st grade of elementary school.

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem diplomové práce je porovnat cílové kompetence v rámcovém vzdělávacím programu s výchovnými kompetencemi v Junáku a navrhnout implementaci skautských kompetencí do běžné výuky. V teoretické části budou porovnány jednotlivé kompetence a popsána výchova v Junáku. V praktické části budou navrženy aktivity vedoucí k implementaci skautských výchovných kompetencí do běžné výuky na 1. stupni základní školy, a to celé bude ověřeno v praxi v rámci školy v přírody.

BELZ, H., SIEGRIST, M., 2015. *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení*. 3. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0846-4

Křížovatka. *K čemu vychováváme aneb kompetence skautské výchovy* [online]. Publikováno 19. 6. 2022 [vid. 24. 10. 2022]. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/vedu-oddil/skautska-vychova/k-cemu-vychovavame-aneb-kompetence-skautske-vychovy>

Zadávací pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Martina Maněnová, Ph.D.

Oponent: PhDr. Vladimír Václavík, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 1.11.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci *Skautské výchovné metody na 1. stupni ZŠ* vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce doc. PaedDr. Martiny Maněnové, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 4. 4. 2024

Poděkování

Ráda bych chtěla na tomto místě poděkovat své vedoucí práce doc. PaedDr. Martině Maněnové, Ph.D. za odborné vedení, za její rady a připomínky. Velké díky patří také všem žákům, se kterými jsem jednotlivé aktivity realizovala, a učitelům za možnost výuky v jejich třídách.

Anotace

DRAŠNAROVÁ, Anna. *Skautské výchovné metody na 1. stupni ZŠ*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2024. 75 s. Diplomová závěrečná práce.

Diplomová práce se zabývá porovnáním klíčových kompetencí s kompetencemi skautské výchovy a jejich implementací do běžné výuky na 1. stupni základní školy. Teoretická část se věnuje popisu skautského hnutí, včetně historie a věkových kategorií, a jeho skautské výchovné metodě. Dále vymezuje kompetence skautské výchovy a klíčové kompetence vycházející z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Součástí teoretické části je porovnání obou kompetenčních modelů na základě předem stanovených kritérií. V praktické části jsou navrženy aktivity vedoucí k implementaci kompetencí skautské výchovy do běžné výuky na 1. stupni základní školy, včetně zařazených očekávaných výstupů, které vychází z RVP ZV. Součástí praktické části je také popis jejich tvorby, metodické poznámky pro učitele nutné k realizaci aktivity a reflexe z praxe.

Klíčová slova: skautská výchovná metoda, klíčové kompetence, kompetence skautské výchovy

Annotation

DRAŠNAROVÁ, Anna. *The methods of Scouting in teaching at the 1st grade of elementary school*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2024. 75 pp. Diploma Degree Thesis.

The diploma thesis compares key competences with the competences of scout education and their implementation into the regular teaching at the first grade of primary school. The theoretical section describes the Scout movement, including its history and age categories, and its pedagogical method. It also defines the competences of Scout education and key competences based on the Framework Education Programme for Elementary Education. The theoretical part compares the two competence models based on predetermined criteria. The practical part proposes activities to implement scout education competences into regular teaching at the first grade of primary school, including expected outcomes based on the FEP EE. The practical section comprises a description of their creation, methodological instructions for teachers to implement the activity, and reflections from practice.

Keywords: scout pedagogical method, key competences, competences of scout education

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomová práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

Obsah

1	Úvod	9
2	Skauting	10
3	Historie vzniku	12
4	Věkové kategorie	14
5	Skautská výchovná metoda	17
6	Kompetence	23
6.1	Klíčové kompetence v RVP ZV	23
6.2	Kompetence skautské výchovy	24
6.3	Porovnání kompetencí	26
7	Soubor aktivit	28
7.1	Komunikace ve fiktivním městě	30
7.2	Krizové situace	36
7.3	První pomoc	39
7.4	Dopravní simulace	44
7.5	Zdravý talíř	50
7.6	Tvůrčí psaní	54
7.7	Jak vzniká moje triko?	57
7.8	Honba za pokladem	61
7.9	Společenské chování	64
7.10	Příroda kolem nás	66
8	Závěr	69
9	Zdroje	70
10	Seznam obrázků	74
11	Seznam příloh	75

1 Úvod

Skauting je největším mezinárodním vzdělávacím hnutím pro mládež, jehož historie sahá až do roku 1907, kdy byl ve Velké Británii založen Robertem Baden-Powellem. Během 20. století se rozšířil po celém světě. Hlavním posláním této organizace je podpora všestranného rozvoje mladých lidí zahrnující duchovní, mravní, intelektuální, sociální a tělesný růst, díky kterému jsou schopni plnit své povinnosti vůči sobě, svým bližním a vlasti po celý život. Tento cíl je dosahován prostřednictvím plnění kompetencí skautské výchovy a skautské výchovné metody, která vychází z metody Světové organizace skautského hnutí (WOSM). Skauting tedy není pouze o tom, že se kluci a holky schází a hrají si hry nebo vážou uzly, ale stojí za tím vším velký výchovný systém, který napomáhá k jejich všestrannému rozvoji, podobně, jako tomu je ve školství.

Kompetence skautské výchovy bychom tedy mohli přirovnat ke klíčovým kompetencím, které vycházejí z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Oba kompetenční modely si kladou stejný cíl: vybavit všechny žáky/skauly a skautky souborem vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou pro ně dosažitelné.

Kompetencemi se zabývá i tato diplomová práce. Hlavním cílem bylo porovnat oba kompetenční modely na základě předem stanovených kritérií a navrhnout soubor aktivit vedoucí k implementaci kompetencí skautské výchovy do běžné výuky na 1. stupni základní školy. Původním záměrem bylo aktivity ověřovat na škole v přírodě, ale během řešení diplomové práce vyšlo, že není dost dobře možné kompetence implementovat, jelikož jsem si nemohla tvořit program sama, tvořili ho vyučující.

Teoretická část je zaměřena na skauting, jeho poslání a principy, historii a také na věkové kategorie a jejich specifika. Největší část je věnována skautské výchovné metodě, každý její prvek je dopodrobna rozebrán. V závěru této části je vyjasněn pojem kompetence, rozebrány klíčové kompetence základního vzdělávání a kompetence skautské výchovy a oba kompetenční modely nakonec porovnány.

V praktické části je navržen soubor aktivit, které vychází z kompetencí skautské výchovy a následně jsou zařazeny do oblastí v RVP ZV. Na začátku je ale nejdřív shrnuto, jakých oblastí se primárně týkají.

2 Skauting

Dle Stanov Junáka – českého skauta, z. s. (2022, s. 1) je skauting „*dobrovolný, nezávislý a nepolitický spolek, jehož posláním a účelem je – v souladu s principy a metodami stanovenými zakladatelem skautského hnutí Robertem Baden-Powellem a zakladatelem českého skautingu A. B. Svojsíkem – podporovat rozvoj osobnosti mladých lidí; jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních a tělesných schopností tak, aby byli po celý život připraveni plnit povinnosti k nejvyšší Pravdě a Lásce; sobě samým; bližním, vlasti, celému lidskému společenství a přírodě.*“

Podstatu poslání si můžeme vysvětlit jako všestranný rozvoj, který je založen na dobrovolnosti a co největší míře tolerance. Skautské hnutí na základě této myšlenky chce přispět ke zlepšení světa. Mnoho konfliktů, ať už mezilidských nebo válečných, totiž vzniká z nepochopení a netolerance. (Vítek, 2022)

Junák – český skaut (dále jen Junák) je členem světových skautských organizací World Organization of the Scout Movement (WOSM), World Association of Girl Guides and Girl Scouts (WAGGGS) a International Scout and Guide Fellowship (ISGF) a hlásí se tak k jejich poslání, principům a metodám výchovy. (Junák – český skaut, z. s., 2022)

Ve smyslu občanského je Junák v zákoníku veřejně prospěšným spolkem. Jeho sídlo je v Praze a působí na území České republiky. Předmětem činnosti Junáka je aktivní naplňování našeho poslání, podpora všestranného rozvoje dětí a mládeže, vydávání materiálů a publikací týkajících se například výchovy a vzdělávání, dále pořádání vzdělávacích kurzů a školení nebo činnost při ochraně přírody a krajiny a podobně. (Junák – český skaut, z. s., 2022)

Skautské hnutí je apolitickým hnutím a nesmí se identifikovat s žádnou politickou stranou v demokratickém systému, neboť by tím došlo k porušení jeho nezávislosti. Jakékoliv ztotožnění ohrožuje objektivitu a neutralitu, která je typickým znakem výchovného přístupu zaměřeného na jednotlivce a za tím si skauting stojí. To však ale neznamená, že je skauting odříznut od sociálně-politické reality. Skauting mladým lidem napomáhá rozvíjet se jako zodpovědné osobnosti ve společnosti. (Zajíc, 2001)

Webové stránky světové organizace WOSM uvádí, že od roku 1907, kdy byl skauting oficiálně založen, se připojilo a zkusilo sílu neformálního vzdělávání skautingu více než 500 milionu mladých lidí a dospělých. (WOSM, 2024) V současnosti se skautských

aktivit a akcí po celém světě účastní více než 60 milionů lidí aktivních celkem ve 216 zemích a teritoriálních území. (Trojak, 2024)

Skauting je založený na třech základních principech, které jsou společné všem skautům světa. Zároveň se promítají ve skautském slibu a zákoně. Základními principy, které jsou uvedené ve Stanovách Junáka – českého skauta, z. s. (2022, s. 1-2) jsou:

1. *„Povinnost k Bohu, chápána jako povinnost hledat a respektovat v životě vyšší hodnoty než materiální;*
2. *povinnost vůči ostatním, chápána jako věrnost své vlasti, která je v souladu s úsilím o mír, snaha o vzájemné pochopení a spolupráci mezi lidmi, národy a různými sociálními skupinami; je pojata jako závazek účastnit se na rozvoji společnosti, jako úcta a láska prokazovaná bližním a přírodě;*
3. *povinnost vůči sobě, chápána jako odpovědnost za rozvoj sebe sama.“*

Během svého stoletého trvání měl skauting vliv na životy mnoha milionů lidí po celém světě. Mezi známé osobnosti, které skauting ovlivnil, patří například Václav Havel, Aňa Geislerová, Václav Vorlíček nebo Eva Holubová. (SKAUT, 2024)

3 Historie vzniku

Historie vzniku v zahraničí

Jedním ze zakladatelů skautingu je Robert Baden-Powell, celým jménem Robert Stephenson Smyth Baden-Powell (1857–1941). Byl to britský voják a válečný hrdina, který už od dětství měl zálibu v hraní si na zvěda (anglicky scout) ve školních zahradách. Tato povaha ho přivedla do britské koloniální armády, kde v pozdějších letech při obraně obléhané pevnosti Mafeking využíval děti jako spojky pro předávání informací nebo jako ošetřovatele. Po návratu do vlasti Baden-Powell zjistil, že hraní na vojenské zvědy britské děti baví. Stejně jako jeho v mládí. „*Při vymyšlení skautingu, jeho poslání a ideálů tedy využil dětskou touhu po dobrodružství a pobyt v přírodě a zároveň pracoval s ideály rytířskosti (se vzorem sv. Jiří coby patrona skautů).*“ (Vítek, 2022, s. 15) Všechny své myšlenky pak shrnul v příručce Scouting for Boys, která byla určená pro mládež. Po vydání této příručky se skauting v Anglii šířil jako lavina. (Nosek-Windy, 2018) V roce 1907 uspořádal pokusný tábor na ostrově Brownsea, kterého se účastnilo celkem 20 chlapců a dnes ho vnímáme jako počátek skautského hnutí. (Vítek, 2022)

Nezávisle na Robertu Baden-Powellovi působil ve Spojených státech druhý ze zakladatelů skautského hnutí – Ernest Evan Thompson Seton (1860–1946). Stejně jako Baden-Powell považoval dětský věk za klíčový pro vývoj osobnosti. Nicméně nebyl zastáncem přísných společenských pravidel vyžadovaných po dětech, protože prý pokrývají dětskou osobnost, a proto propagoval myšlenku woodcraftu (lesní moudrosti). Na začátku 20. století tak v Americe vytvořil základy woodcrafterského hnutí pro mládež založeného na úctě k přírodě a získání zálesáckých dovedností. (Vítek, 2022)

Ač oba ze začátku spolupracovali, jejich cesty se brzy rozešly. Baden-Powell založil skauting na křesťanských hodnotách, kladl důraz na výchovu k řádnému občanství a vlastenectví. Seton se věnoval rozvoji individuality, včetně duchovního života bez vztahu ke konkrétnímu náboženství, a stavěl na vzoru života přírodních národů. Tyto dva směry šly svými vlastními cestami, ale český skauting je jedním z mála, kde jsou uplatněny oba. (Vítek, 2022)

Historie vzniku u nás

Do českých zemí přivedl skauting středoškolský učitel z Prahy Antonín Benjamin Svojsík (1876–1938). Ten na podzim roku 1911 vytvořil první malý oddíl ze svých studentů a v létě 1912 pak uskutečnil první skautský tábor nedaleko Orlovské myslivny na

Humpolecku. Na tomto místě vznikla i „bible českého skautingu“ – Základy junáctví. (Vítek, 2022)

V úplných začátcích Svojsík počítal s tím, že bude působit pod hlavičkou Sokola, ale ten o jeho myšlenky velký zájem neprojevil. Z toho důvodu byl nakonec v roce 1914 založen samostatný spolek s názvem Junák – český skaut. Výraznější rozvoj skautingu u nás nastal po první světové válce, kdy se po vzniku samostatného československého státu 28. října 1918 skauti proslavili tím, že obstarávali „Poštu českých skautů“. Ta zajišťovala doručování úředních písemností mezi nově vznikající vládou a dalšími institucemi a jednotlivci. Za první republiky si skautské hnutí vybudovalo pozici společensky velmi uznávané organizace. (Vítek, 2022)

Historie ale nebyla vždy veselá. Skauting byl totiž celkem třikrát zakázán nebo potlačen totalitní mocí. Poprvé to bylo v roce 1940 nacisty v souvislosti s okupací naší země, podruhé v roce 1950 komunisty po únorovém převratu v roce 1948 a potřetí opět komunistickou mocí v roce 1970. V žádném z těchto „temných“ období čeští skauti nepolevovali. Řada oddílů po roce 1940 působila nadále ilegálně pod hlavičkou jiných organizací. Mnoho skautů se po celou dobu nacistické okupace zapojilo do protinacistického odboje. Stejně tomu bylo i za komunistické totality. Skauti se například podíleli na šíření zakázaných informací nebo převádění lidí pronásledovaných komunisty přes hranice. Mnozí skauti byli za svoje postoje a činnost vězněni ve věznicích a koncentračních táborech. Naposledy se skauting obnovil v roce 1989 a jeho činnost pokračuje až do této doby, což je nejvíc v naší historii. (Vítek, 2022) Nyní je v České republice 76 711 členů. (SKAUT, 2024)

Jak už bylo zmíněno v historii vzniku v zahraničí, v českém skautingu se prolínají jak myšlenky „klasického“ skautingu Roberta Baden-Powella, tak myšlenky woodcraftu Ernesta Thompsona Setona. Díky tomu nalezneme v našem skautském prostředí prvky klasického skautingu jako nástupy, úcta k vlajce, pravidelné uspořádání stanů na táboře (do podkovy či čtverce) nebo skautské kroje. (Vítek, 2022)

4 Věkové kategorie

Ve skautu pracujeme s dětmi různých věkových kategorií, a proto je pro skautského vedoucího nezbytné znát jejich vývojové charakteristiky. Díky tomu dokáže připravit program, který bude pro danou věkovou skupinu atraktivní a nebude příliš náročný nebo naopak pod jejich úroveň. Znalosti a dovednosti se vyvíjí v závislosti na věku dětí. Program, který baví vlčata a světlušky, nebude bavit starší skauty a skautky, protože jim může připadat nudný a dětský. Vlčata pak zas nemusí ocenit program vychvalovaný skauty, jelikož bude pro ně velmi náročný a nepochopitelný. Pokud skautský vedoucí respektuje specifika věkových kategorií, děti to baví, více se toho naučí a v oddíle vydrží delší dobu. (Vítek, 2022)

Junák rozlišuje celkem tři hlavní věkové kategorie: benjamínci, vlčata a světlušky, skauti a skautky. Na tyto věkové kategorie navazují ještě roveři a rangers, což jsou kluci a holky od 15 do 24 let. Členové nad 24 let se nazývají oldskauti. Věková hranice mezi rovery a rangers a oldskauty se může v návaznosti na různé zdroje trochu lišit. Stále se o ní vedou diskuze, a proto je někde uveden věk 25 nebo 26 let.

Vlčata a světlušky věkově spadají do mladšího školního věku, kterým se diplomová práce zabývá, proto jim je kladen větší důraz a věková kategorie je podrobněji rozebrána.

Benjamínci

Benjamínci jsou děti ve věku zhruba od 5 do 7 let. Jedná se tedy o děti v posledním roce předškolního vzdělávání a v první třídě základní školy. Základním znakem pro tuto věkovou kategorii je spontánnost a bohatá fantazie. Vzhledem k tomu, že neudrží dlouho pozornost, je potřeba nabízet pestré aktivity a střídát klidové a pohybové hry. Ti nejmladší si ale nejraději hrají sami. Při vymýšlení programů je důležité myslet na to, aby se děti zbytečně nestrašily nadpřirozenými bytostmi, jako jsou čerti, bubáci nebo další strašidla. Jejich fantazie dosahuje velkých rozměrů a tyto představy v nich můžou vyvolávat negativní zkušenosti. (Sýkorová, 2023)

Vlčata a světlušky

Vlčata a světlušky (ve vodáckých oddílech jsou holky nazývány žabičky) jsou kluci a holky zhruba od 7 do 11 let. Věková kategorie odpovídá přibližně 2.–5. třídě. (Sýkorová, 2023) Dle vývojové psychologie se jedná konkrétně o raný školní věk, který trvá od nástupu do školy, tj. přibližně od 6–9 let, a spadá i do středního školního věku, který trvá od 9 do 11–12 let. (Vágnerová, 2022) Pro tento věk je typické hledání kamarádů, hraní si

a bohatá fantazie, což je dost podobné, jako tomu bylo u benjamínků. Charakteristická je také rychlá únavnost, ale zároveň následná rychlá regenerace. (Sýkorová, 2023) Jejich typickými vzory jsou často rodiče nebo učitelé. Co se týče udržení pozornosti, děti už vydrží vnímat déle, ale pořád se pohybuje okolo 10 minut. Délka se zvyšuje s přibývajícím věkem.

Děti už začínají být samostatnější, jsou schopny si sbalit na krátký výlet a zajistit osobní hygienu, ale je třeba vše důsledně kontrolovat. Berou to jako jeden z mnoha úkolů, na které mohou zapomenout, protože necítí vnitřní potřebu. (Vítek, 2022)

Rejzková ve svém článku Po stopách motivace z časopisu Skauting (2017, roč. 55, č. 4, s. 15-17) dále uvádí, že fantazii potlačují nové poznatky ze školy a dítě díky tomu dokáže přemýšlet nad věcmi z různých úhlů pohledu. Děti si při hraní vybírají spíše konstruktivní hry, tedy hry, při kterých něco vzniká – navlékání korálků nebo různé stavění z lega nebo jiných stavebnic. Při těchto činnostech dochází k rozvoji jemné motoriky a také k učení se spolupráce.

Ve školním věku se taktéž rozvíjí svědomitost, která je dána lepším sebeovládáním a účinnější sebekontrolou. Stránky svědomitosti, například vytrvalost a disciplinovanost, se nemohou objevit v dřívějším věku, jelikož na ně není kladen takový důraz, jako je tomu po nástupu do školy. Dále u dětí můžeme pozorovat rozvoj vstřícnosti, která má vliv na kvalitu sociálních interakcí a na schopnost spolupracovat a regulovat vlastní emoce. Během školního věku až puberty se snižuje dispozice k úzkostnému ladění a reagování a negativnímu sebehodnocení, známá jako neuroticismus. Díky tomu jsou děti emočně stabilnější. (Vágnerová, 2022)

U starších dětí ve středním školním věku se objevuje větší kritičnost vůči sobě. Už nejsou tak optimistické jako mladší školáci, kteří často své schopnosti přeceňují. S přibývajícím věkem se také jejich projevy posouvají od výraznějších a zřetelnějších spíše k těm jemnějším a méně nápadným. Mezi 8. a 10. rokem se začínají vyvíjet kognitivní schopnosti, které umožňují zapojovat vlastní zkušenosti do sebezpečí a propojovat dílčí charakteristiky do složitějšího a rozvinutějšího hodnocení. (Vágnerová, 2022)

Skauti a skautky

Skauti a skautky jsou přibližně ve věku 12–15 let, jedná se o druhý stupeň základní školy, tedy 6. –9. třída. Typická je zde začínající puberta a jejich fyzický i duševní vývoj a silná

potřeba být součástí party vrstevníků, díky které se může naplno rozvíjet družinový systém. Hlavní důraz je kladen na spolupráci a rozvoj samostatnosti. Zodpovědnost by jim měla být předávána postupně. Co se týče vzorů, ke kterým vzhlíží, už zde nejsou tak dominantní rodiče a učitelé, ale jejich pozornost se upíná spíše k populárním osobnostem nebo i ke starším vrstevníkům. (Sýkorová, 2023) Udržení pozornosti se pohybuje okolo 20 minut, díky čemuž je prostor pro hloubavější programy. U skautů a skautek se začíná rovněž objevovat abstraktní myšlení, které u mladších dětí chybělo.

Roveři a rangers

Roverský věk je rozdělen do dvou hlavních kategorií – mladší (15–19 let) a starší (20–24 let), což odpovídá přechodu na střední školu a následně na vysokou školu nebo do pracovního života. Z hlediska psychologického vývoje se tato období překrývají s adolescencí (15–20/22 let) a mladou dospělostí (20–30 let). Roverská filozofie zdůrazňuje jak individuální růst prostřednictvím různých aspektů roverské cesty, tak soužití v roverském společenství. Vytváření pevných vazeb v rámci roverské komunity má dlouhodobý vliv a trvá i do pozdějšího života. Skautská výchova klade důraz na zapojení starších členů, což je zvláště důležité v mladším věku roverů. Ti již urazili značný kus své cesty k osobnímu rozvoji, ale často potřebují podněty zkušených průvodců, aby se mohli efektivněji zapojovat do aktivit. Role skautského vychovatele se postupně mění, ale skutečně končí až na konci roverského věku, kdy jedinec přebírá plnou odpovědnost za svůj další rozvoj. (Musilová, 2023)

5 Skautská výchovná metoda

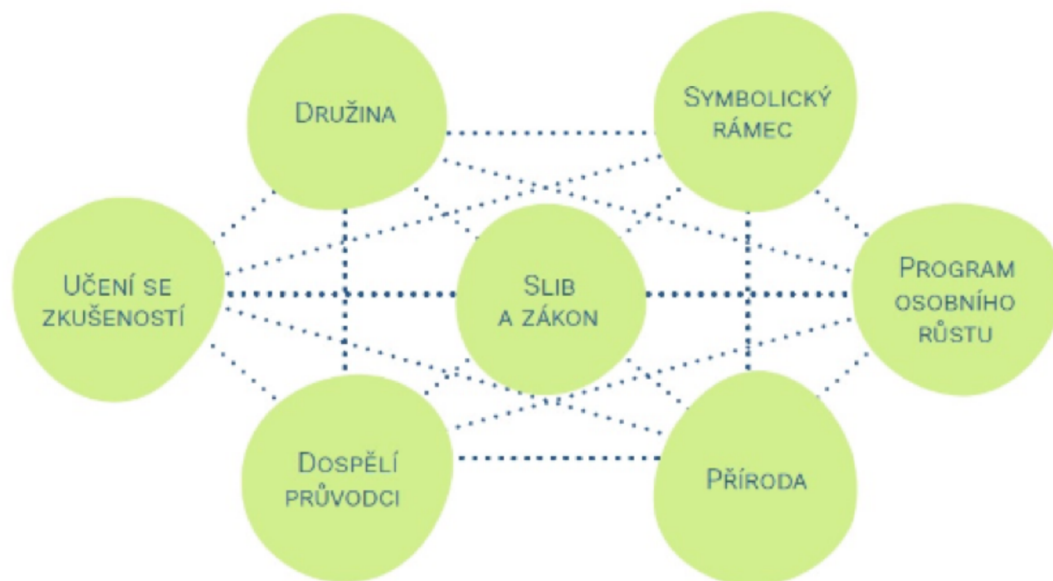
Skautská výchovná metoda napomáhá k naplnění poslání a vede mladého člověka na cestě osobního růstu. Metoda tvoří systém vzájemně propojených prvků, kterými jsou například týmová práce a spolupráce ve skupinách, podpora mladých lidí dospělými, učení se pomocí praktických aktivit činností nebo služba společnosti. (Voňavková, 2008) „*Vychází ze zásad stanovených již zakladatelem skautského hnutí, které byly ověřeny více než sto lety praxe i poznatky moderní pedagogiky.*“ (Junák – český skaut, z. s., 2022, s. 2)

Jejími základními prvky jsou:

1. Slib a zákon
2. Učení se zkušeností
3. Družina
4. Symbolický rámec
5. Příroda
6. Program osobního růstu
7. Dospělí průvodci
8. Zapojení do společnosti

Skautská výchovná metoda je provázaný celek. Vedoucí by měl při tvorbě programů kombinovat jednotlivé prvky zároveň a aktivity střídat tak, aby byly v činnosti oddílu rovnoměrně obsaženy. Díky tomu, že jsou všechny prvky skautské výchovné metody alespoň v nějaké míře v programu zahrnovány a kombinovány, je naše činnost ojedinělá a odlišuje se tak od ostatních mládežnických organizací nebo vzdělávacích institucí pracujících v malých skupinách. (Vítek, 2022)

Popis jednotlivých metod nalezneme ve Stanovách, v klíčovém dokumentu Junáka, a její využívání je tedy při práci v oddílech závazné. Je jasné, že ne všechny oddíly mají stejné podmínky k její aplikaci, a ne vždy vše bude stoprocentní. To ale neznamená, že by měl být nějaký z prvků upozaděn. (Vítek, 2022)

Obr. 1 – Provázanost sedmi prvků skautské výchovné metody (Vítek, 2022, s. 78)

Osmý prvek skautské výchovné metody „Zapojení do společnosti“ byl přijat v roce 2017 na 41. celosvětové skautské konferenci, kdy se metoda revidovala. Junák – český skaut ji oficiálně do svých Stanov přijal až v červnu roku 2022. (Musilová, 2023) Z tohoto důvodu není tento prvek promítnut do schématu provázanosti (obrázek 1). V době aktualizace Čekatelské zkoušky, ze které schéma pochází, nebyl ještě oficiální, a proto do ní nebyl zařazen.

Slib a zákon

Ve skautské výchově hraje klíčovou roli upřímný dobrovolný závazek snažit se žít podle skautských principů. Složením slibu se skaut hlásí k hodnotám, které sdílí ve společnosti. Nacházet tyto hodnoty v každodenním životě mu napomáhá skautský zákon, který je spolu se slibem základní oporou jeho duchovního života. (Junák – český skaut, z. s., 2022) Hodnoty také pomáhají formovat chování a život ve společnosti mladých lidí. Chápání slibu a zákona se během skautského života vyvíjí a postupně se prohlubuje a je pro mladého člověka důležitější. (World Scout Bureau Inc., 2019)

Osvojování si slibu a zákona lze částečně provádět zaváděním prožitkových a vzdělávacích aktivit do oddílové činnosti. Nejúčinnějším prostředkem je však osobní příklad vedoucího. Pokud členové vidí jeho praktické uplatňování, přijmou ho snáz za vlastní. (Vítek, 2022)

Znění skautského slibu:

*„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:
sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době,
plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské,
duši i tělem být připraven(a) pomáhat vlasti i bližním.“*

Slib lze doplnit dobrovolným dodatkem: „K tomu mi dopomáhej Bůh.“ (Junák – český skaut, z. s., 2022, s. 2)

Znění skautského zákona:

- 1. Skaut je pravdomluvný.*
- 2. Skaut je věrný a oddaný.*
- 3. Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.*
- 4. Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.*
- 5. Skaut je zdvořilý.*
- 6. Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.*
- 7. Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.*
- 8. Skaut je veselý myslí.*
- 9. Skaut je hospodárný.*
- 10. Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích.*

(Junák – český skaut, z. s., 2022, s. 2)

Učení se zkušeností

Učení se zkušeností vychází z přesvědčení, že se člověk nejlépe naučí za pomoci vlastních zkušeností a prožitků. (Stanovy, 2022) Ukazuje praktický přístup ke vzdělávání, založený na principu prováděných aktivit, které jsou zábavné a vedou mladé lidi k akci, děláni chyb, objevování a umožňují rozvoj ve všech aspektech, oproti jen teoretickým instrukcím. (World Scout Bureau Inc., 2019) Skauting zároveň neusiluje jen to, aby člověk nebyl špatný, ale také o to, aby dobro činil, a proto je součástí skautské sebevýchovy i zásada vykonat každý den alespoň jeden dobrý skutek. (Junák – český skaut, z. s., 2022)

Zásadu „učit se tím, že to dělám“ lze v oddíle uplatnit jak v praktické činnosti (táboření nebo první pomoc), tak i v rozvoji sociálních dovedností. Vlastní prožitek je mnohem přínosnější než vyprávění. Ku příkladu převzetí odpovědnosti se skauti nejlépe a nejrychleji naučí tím, že dostanou skutečnou příležitost se jí chopit. (Vítek, 2022) Důležité také je, aby jim bylo umožněno vzít si z nové zkušenosti ponaučení. (Černohorský, 2015)

Družina

Skauting klade důraz na sociální roli člověka a schopnost být odpovědným členem společenství. Proto se skautská výchova odehrává především v malé, přirozené skupině vrstevníků představující pro mladého člověka citové zázemí a umožňující odhalit silné stránky, které může uplatnit ve prospěch celku. (Junák – český skaut, z. s., 2022)

Tento systém družin je příležitostí pro rozvoj týmové spolupráce, samostatnosti, zodpovědnosti a obětavosti pro druhé. Zároveň by to mělo být místo, kde se každý cítí dobře, kde je každý důležitým článkem a svým dílem přispívá k jejímu fungování. (Vítek, 2022)

Symbolický rámec

Výchova je účinná jen tehdy, kdy zaujme mladé lidi a hovoří k nim jazyk, kterému rozumí a oslovuje je. Z toho důvodu se využívají různé hry, příběhy, symboly a vzorce, které jsou pro ně přitažlivé, obohacující a usnadňují jim učení. (Junák – český skaut, z. s., 2022) „*Cílem symbolického rámce je stavět na schopnostech mladých lidí pro představitost, dobrodružství, kreativitu a vynalézavost způsobem, který stimuluje jejich rozvoj.*“ (World Scout Bureau Inc., 2019, s. 19)

Součástí symbolického rámce je i využívání tradic a rituálů, které členům srozumitelným jazykem připomínají skautské hodnoty. Používáním oddílových zvyků, pokřiků a přezdívek pomáhá upevnit vztah členů k jejich oddílu a činí každé oddílové společenství jedinečným. (Vítek, 2022)

Příroda

Příroda je pro skauting nejpřirozenějším výchovným prostředím. (Junák – český skaut, z. s., 2022) Poskytuje ideální prostor pro skautské aktivity, které mohou být zaměřené jak na klasické outdoorové aktivity (například na výpravy nebo stanování), tak na udržitelnost životního prostředí nebo ochranu přírody, která je neodmyslitelnou součástí skautského programu. (World Scout Bureau Inc., 2019)

Příroda nemá být proto pouze kulisou pro hraní her, ale má sloužit jako výchovný prostředek. Právě ona dokáže člověka vhodně formovat k tomu, aby překonal nepohodlí, uspokojil se s málem a byl skromnější a pokornější. Jednoduché činnosti, jako je například uvaření večeře, přespání v lese nebo dělení se o jídlo a pití, pomáhají dětem pochopit, jak se v družině navzájem potřebují. V neposlední řadě dovoluje zpomalit a vnímat energii, kterou z ní lze čerpat. (Vítek, 2022)

Program osobního růstu

Skauting podporuje všestranný individuální rozvoj každého člena, který je založený hlavně na vnitřní motivaci a její podpoře. Snaží se každému nabídnou pestrý a přitažlivý program přizpůsobený věkové kategorii. (Junák – český skaut, z. s., 2022) Úlohou oddílových vedoucích je tedy probudit ve svých dětech a dospívajících zájem se rozvíjet a pomáhá jim dojít k úspěchu. (Vítek, 2022)

Skautský program by neměl být jen zábavný, ale měl by mladé lidi všestranně rozvíjet. Členové by sami měli přicházet s tím, že o rozvoj mají zájem (ať už pomocí stezek, odborek nebo něčeho jiného) a sami by se měli rozhodovat o tom, v čem se chtějí zdokonalovat. Vedoucí se rozvíjejí na vzdělávacích kurzech či setkáních, které jsou určeny pro výměnu zkušeností. (Vítek, 2022)

Dospělí průvodci

Dospělí hrají ve vzdělávání mladých lidí velmi důležitou roli. Roli průvodců, kteří jim ukazují cestu, pomáhají jim a povzbuzují je, a to vše s respektem k jejich jedinečné lidské bytosti. (Junák – český skaut, z. s., 2022) Kdekoliv je to možné, měla by být členům dána zodpovědnost dělat rozhodnutí a také by jim mělo být umožněno dělat chyby v bezpečném prostředí, což je pro jejich osobní rozvoj velmi důležité. (World Scout Bureau Inc., 2019)

Vztah mladších členů a dospělých průvodců je založen na dobrovolném partnerství a netěží z postavení silnějšího nebo z hierarchie autorit. Dospělí by měl být pro děti hlavně kladným vzorem a starším kamarádem, který je na jejich skautské cestě provází. Měl by je podporovat v objevování světa, pomáhat jim s učením nových dovedností a v získávání sebedůvěry. S přibývajícím věkem a zkušenostmi se dospívající přirozeně stanou průvodcem mladších. (Vítek, 2022)

Zapojení do společnosti

Zapojení do společnosti je klíčovým faktorem při formování mládeže. Propojuje každou možnost učení s příležitostí, jak ji využít k prospěchu komunity a tím vytvářet lepší svět. (Escoteiros do Brasil, 2024) Podporuje je k závazku stát se aktivními globálními občany, kteří přejímají osobní zodpovědnost za pochopení své role ve svých komunitách, a tím přispívají k jejímu lepšímu přetvoření. Myšlenku občanství tak zdůrazňuje již od raného věku. (World Scout Bureau Inc., 2019)

Tento poslední prvek skautské výchovné metody je o zohledňování čtyř pilířů: prospěšnost světu, opravdová spolupráce s ostatními, osobní rozvoj a každodenní život v oddílech. Některé aspekty nám mohou přijít povědomé, protože se schovávají v jiných bodech výchovné metody, ale dost možná se na ně zapomíná. V dnešním světě je proto čím dál tím větší potřeba je podporovat. (Musilová, 2023)

6 Kompetence

Kompetence jsou pojmem, který je v naší zemi již dobře známý. Existuje však rozdíl v interpretaci tohoto termínu mezi laickou a odbornou veřejností. Laická veřejnost často chápe kompetence jako schopnost vyřešit určitý problém nebo jako pravomoc či oprávnění o něčem rozhodovat. Odborníci pod termínem kompetence rozumějí specifický soubor znalostí, dovedností, zkušeností, metod a postupů, ale také postojů, které jedinec využívá k úspěšnému řešení různých úkolů a situací v životě a které mu umožňují osobní růst a naplnění životních aspirací. (Veteška, Tureckiová, 2008)

Z odborného úhlu pohledu vycházejí i klíčové kompetence a kompetence skautské výchovy, kterým je věnována pozornost v jednotlivých podkapitolách.

6.1 Klíčové kompetence v RVP ZV

Rámcový vzdělávací program základního vzdělávání (dále jen RVP ZV) kompetence uvádí pod pojmem klíčové kompetence. Jejich smyslem a cílem je vybavit všechny žáky souborem vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou pro ně dosažitelné, a připravit je na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. (MŠMT, 2021)

V RVP ZV (MŠMT, 2021) jsou za klíčové považovány:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence občanské
- kompetence pracovní
- kompetence digitální

Osvojování těchto klíčových kompetencí je dlouhodobý proces, který začíná již v předškolním vzdělávání. Jejich úroveň po dosažení základního vzdělávání nelze považovat za ukončenou, jelikož učení je celoživotní. Klíčové kompetence tvoří neopomenutelný základ pro vstup do života a do pracovního procesu. (MŠMT, 2021)

Klíčové kompetence jsou provázaný celek, který se různými způsoby prolíná a nestojí vedle sebe izolovaně. Lze je získat jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání, a

proto k jejich rozvíjení musí směřovat veškerý vzdělávací obsah a činnosti probíhající ve škole. (MŠMT, 2021)

Každá klíčová kompetence je pak detailněji rozepsána o to, co by měl žák na konci základního vzdělávání ovládat (viz RVP ZV). Nesmí se ale zapomínat na to, že představují pouze ideální stav. Vzhledem k různým schopnostem žáků a jejich osobní dispozici není v silách učitele, aby jich každý z nich dosáhl v plné míře. (Hučinová, 2005)

Veteška a Tureckiová (2020) ve své publikaci uvádí, že klíčové kompetence můžeme chápat také jako jeden z hodnocených výstupů / výsledků vzdělávání v rámci každé etapy vzdělávání. Aktivity plánované školou jsou zaměřeny na měření, posuzování a hodnocení výsledků a změn, které nastaly ve všech činnostech školy vymezených ve Školním vzdělávacím programu.

Pojetí klíčových kompetencí v rámcových vzdělávacích programech vychází ze studia mezinárodních výzkumů a studií evropských kurikulí a opírá se o Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, tzv. Bílou knihu. (Veteška, Tureckiová, 2020)

Základním rysem klíčových kompetencí v RVP je jejich úzké spojení s obsahem vzdělávacích oblastí, respektive oborů. Každý z těchto oborů přispívá svým obsahem k rozvoji a osvojení stanovených klíčových kompetencí. Tento přístup také zdůrazňuje praktický charakter očekávaných výstupů, které definují, jaké znalosti, dovednosti, případně postoje a hodnoty by měli žáci dosáhnout na konci dané etapy vzdělávání. Tento propojený přístup klíčových kompetencí s obsahem vzdělávání pak koresponduje s jejich nadpředmětovou koncepcí. (Veteška, Tureckiová, 2020)

6.2 Kompetence skautské výchovy

Definice kompetencí skautské výchovy dle Musilové (2022) je obdobná s těmi, které jsou uvedené v pedagogických publikacích a zní: *„Kompetence je souhrnné označení pro znalost, dovednost nebo postoj, kterého chceme ve výchově svěřených holek a kluků dosáhnout, tedy jinými slovy výchovný cíl.“*

Kompetence v Junáku se používají z toho důvodu, aby si členové ujasnili, co je ve výchově důležité a zaručili tak dětem všestranný rozvoj. Také skautům pomáhají upřesnit to, co je zahrnuto ve skautské výchovné metodě, principech a poslání. Lze je přirovnat k 24 velkým cílům, kterých se snaží dosáhnout a které existují pro všechny věkové kategorie.

Každá věková kategorie pak obsahuje projevy (konkrétní cíle) definující, co je přesně třeba zvládat. (Musilová, 2022) Napovídají, co je vhodné dětem v určitém věku zařadit do programu a co je naopak lepší nechat na později. Jednotlivé projevy na sebe v návaznosti na věk navazují a postupně se rozšiřují. Některé projevy se ale mohou vyskytovat pouze pro danou věkovou kategorii. (Zárubová, Adamcová, 2020)

Pro účely diplomové práce se zaměříme pouze na projevy vlčat, světlušek a žabiček, tedy na děti, které navštěvují 1. stupeň základního vzdělávání. Z toho důvodu zde budou zmíněny pouze informace spojené s touto věkovou kategorií.

Kompetence dle Musilové (2022) jsou rozděleny do 6 oblastí výchovného programu:

- Co umím a znám
- Kdo jsem
- Moje kamarádství
- Můj domov
- Svět okolo nás
- Příroda kolem nás

Každá oblast je dále členěna na podoblasti, ke kterým je přiřazena konkrétní kompetence a její projevy. To si můžeme ukázat na následujícím příkladu:

Oblast	Příroda kolem nás
Podoblast	Šetrné chování
Kompetence	Chová se šetrně a ví proč.
Projev	Vytváří si konkrétní návyky šetrného chování, v běžné činnosti doma a v oddíle tyto návyky uplatňuje. Považuje šetrné chování k přírodě za správné.

Na základě kompetencí a jejich projevů jsou založeny všechny výchovné nástroje v Junáku, které s konkrétními projevy kompetencí pracují. Nalezneme je například ve stezkách (= sešitek se seznamem úkolů, které by mělo dítě v daném věku splnit, aby se všestranně rozvíjelo), vlčcích a světýlkách (= odborné zkoušky pro vlčata, světlušky a žabičky), v Závodu vlčat a světlušek anebo v časopisu Světýlko. (Zárubová, Adamcová, 2020)

6.3 Porovnání kompetencí

Pro komparaci klíčových kompetencí vycházejících z RVP ZV a kompetencí skautské výchovy jsem si stanovila tři kritéria:

1. struktura
2. stručnost formulace
3. použití cizích slov

Struktura

Prvním kritériem je „struktura“. Toto kritérium v sobě zahrnuje například vzhled dokumentů, členění, celkový počet kompetencí nebo zaměření.

klíčové kompetence	kompetence skautské výchovy
7	24
stojí samostatně	členěno do oblastí a podoblastí
každá kompetence je rozšířena o konkrétní cíle	každá kompetence má k sobě přiřazené konkrétní projevy
zaměřeno na základní vzdělávání	určeno pro věkovou kategorii vlčata, světlušky a žabičky
součástí RVP ZV	samostatná publikace určená pro věkovou kategorii vlčata, světlušky a žabičky

Klíčových kompetencí je celkem 7 a v RVP ZV stojí samostatně. Každá klíčová kompetence je následně rozšířena o konkrétnější cíle směřující do vyučovacích předmětů a z toho jsou následně navrženy očekávané výstupy. Kompetence se vztahují k celému základnímu vzdělávání, tedy jak k prvnímu stupni, tak k druhému. Rozdělené jsou pouze očekávané výstupy, které se v jednotlivých obdobích základního vzdělávání navyšují. Jak už bylo výše zmíněno, klíčové kompetence jsou sepsané v RVP ZV.

Kompetencí skautské výchovy je 24 a jsou uvedené v publikaci Kompetence skautské výchovy, projevy pro vlčata, světlušky a žabičky. Každá věková kategorie má tedy svoje vlastní kompetence, které jsou v dalších letech rozšiřovány. Na rozdíl od klíčových kompetencí jsou ty skautské rozděleny do oblastí a následně podoblastí. Jednotlivé kompetence jsou dále rozvinuty o konkrétnější projevy a cíle, stejně jako klíčové kompetence.

Stručnost formulace

Dále jsem si stanovila kritérium „stručnost formulace“, které se zaměřuje primárně na obsáhlost jednotlivých kompetencí a počet slov.

klíčové kompetence	kompetence skautské výchovy
obecné	konkrétní
přídavná jména	ve větách
stručná formulace (max. 4 slova)	často obsáhlá formulace

Klíčové kompetence v RVP ZV jsou formulované velmi stručně a obecně. Pod jednotlivé body můžeme zahrnout spoustu dovedností a znalostí, kterých by žáci měli dosáhnout po dokončení základního vzdělávání napříč všemi předměty. Z jazykového hlediska to jsou pouze přídavná jména ke kompetencím a netvoří větu.

Kompetence skautské výchovy jsou mají obsáhlejší formulace. Jsou psané ve větách a vyjadřují spíše konkrétní cíle, kterých by měli vlčata, světlušky a žabičky dosáhnout po tom, co projdou touto věkovou kategorií.

Použití cizích slov

Posledním kritériem je „Použití cizích slov“, které má velký vliv na celé porozumění.

klíčové kompetence	kompetence skautské výchovy
převažují česká slova	cizí slova velmi výjimečně

U klíčových kompetencí v názvech převažují česká slova. Za cizí bych považovala pouze kompetenci sociální a personální, u které by se mohl někdo zarazit, nebo kompetenci digitální. Pojem „digitální“ je ale v dnešním světě tak rozšířený, že je otázkou, zda se dá stále pokládat za cizí.

V definicích kompetencí skautské výchovy se cizí slova objevují jen výjimečně. Ve všech 24 kompetencích nalezneme pouze: kriticky pracovat, krizové situace, demokratické společenství a kultivuje. Praktická absence cizích slov dle mého názoru vyplývá z většího počtu mladých skautů (často ve věku středoškoláků nebo vysokoškoláků) na pozici vedoucích, kteří s dětmi přímo pracují, a tudíž musí přesně rozumět tomu, čeho by s nimi měli v daném období dosáhnout.

7 Soubor aktivit

Tato kapitola zahrnuje 10 aktivit, které vychází z kompetencí skautské výchovy zaměřených na projevy vlčat, světlušek a žabiček, ale zároveň mají návaznost na RVP ZV.

Při tvorbě aktivit jsem vycházela ze šesti oblastí, na které jsou kompetence skautské výchovy rozdělené. V popisu jsem vždy použila jen jednu kompetenci, která se dané aktivity primárně týká. Ve všech případech by se ale daly připojit i další – sekundární – a k jejich naplnění by došlo taktéž.

V oblasti **Co umím a znám** se blíže věnuji podoblasti *Praktický život* a jejím kompetencím zaměřeným na řešení problémů nebo komunikaci, a podoblasti *Budme připraveni* s kompetencemi řešící krizové situace. Ve druhé oblasti **Kdo jsem** věnuji pozornost hlavně *Osobnímu rozvoji* a jeho orientaci na zdravý životní styl. Dále jsem vytvořila aktivitu týkající se dodržování pravidel mezi lidmi, která vyplývá z podoblasti *Vztahy* a spadá do oblasti **Moje kamarádství**. V podoblasti *Příběhy našeho světa* zahrnuté do oblasti **Svět kolem nás** pracuji s fiktivními příběhy nebo pohádkami a jejich ponaučením, a nakonec se zaměřuji na **Přírodu kolem nás**, kde řeším *Šetrné chování*. Poslední oblastí je **Můj domov**, která nemá navrženou žádnou aktivitu, nicméně některé projevy a kompetence by se daly zařadit k vytvořeným aktivitám.

V RVP ZV se aktivity týkají především vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. „Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět je jedinou vzdělávací oblastí RVP ZV, která je koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Tato komplexní oblast vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, bezpečí a dalších témat. Uplatňuje pohled do historie i současnosti a směřuje k dovednostem pro praktický život.“ (MŠMT, 2021, s. 44) Část ale také spadá do oboru Český jazyk a literatura, který je začleněn do vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace, kam patří i cizí jazyky.

Obsah vzdělání v oblasti Člověk a jeho svět je rozdělen do pěti okruhů: **Místo, kde žijeme** se zaměřuje na orientaci ve svém okolí, poznání města nebo obce, kde žáci žijí, krajinu daného regionu, školu, Českou republiku a Evropu. Žáci se prostřednictvím tohoto obsahu učí pracovat s mapou. Okruh **Lidé kolem nás** se soustředí na život v rodině a ve společnosti. Žáci se učí vhodnému chování ke druhým, respektu a povinností.

Tematické zaměření na **Lidé a čas** zahrnuje orientaci v čase, životní styl v minulosti a současnosti, regionální památky, báje, mýty a pověsti. V tematickém okruhu **Rozmanitost přírody** se žáci učí o planetě Zemi a vesmíru, živé a neživé přírodě, a jak se chovat šetrně k přírodě. V okruhu **Člověk a jeho zdraví** se žáci učí o vlastním těle, vývoji člověka od narození po stáří, o různých onemocněních a bezpečném chování v silničním provozu. Učí se také, jak řešit situace ohrožující jejich život a základy první pomoci. (MŠMT, 2021)

Obsah vzdělání v oboru Český jazyk a literatura je rozsáhlý, ale aby byl lépe strukturovaný, je rozčleněn do tří hlavních částí: **Komunikační a slohová výchova**, kde se žáci učí porozumět různým textům, psát a mluvit vhodně v různých situacích a kriticky je analyzovat. V **Jazykové výchově** se žáci učí spisovnému českému jazyku, rozlišování jeho různých forem a rozvíjejí přesné a logické myšlení. Ve třetí oblasti **Literární výchova** se žáci učí rozpoznávat literární druhy, chápat umělecké záměry autorů a formulovat vlastní názory na přečtená díla. Učí se také rozlišovat mezi literární fikcí a skutečností a rozvíjejí své čtenářské návyky a schopnosti interpretace a tvorby literárních textů. (MŠMT, 2021)

U každé aktivity jsou vždy uvedeny výchovně-vzdělávací cíle, návaznost na RVP ZV, klíčové kompetence i kompetence skautské výchovy spolu s projevy, příslušný ročník, stručný popis a obrazový i textový materiál. Případné teoretické poznatky k některým částem jsou uvedeny v metodických poznámkách. Hry jsem sama realizovala na plně organizované základní škole, a proto uvádím i reflexi, která obsahuje jak mé postřehy, tak postřehy učitele dané třídy, kde byla aktivita provedena.

Obrazový materiál je z části tvořen vlastními ilustracemi kreslenými v grafickém programu. Pro vytváření pracovních listů jsem použila program Canva, ze kterého jsem čerpala i obrázky. Fotografie rostlin potřebných v aktivitě Příroda kolem nás jsou stažené z Databáze české flóry a vegetace Pladias a u každé z nich je uvedený autor. Fotografie živočichů včetně autorů jsou z webového portálu naturfoto.cz.

Aktivity byly ověřovány ve třídách na 1. stupni na Základní škole a Mateřské škole Krčín v Novém Městě nad Metují. Na prvním stupni je ročník po jedné třídě, do 6. třídy pak nastupují děti z okolních vesnic, a proto tam jsou třídy už dvě. Čtyři aktivity jsem odvedla v 5. třídě, dvě ve 4. třídě, tři ve 3. třídě a jednu aktivitu ve 2. třídě.

7.1 Komunikace ve fiktivním městě

Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Návaznost na RVP ZV	Žák píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry. (MŠMT, 2021)
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence digitální
Výchovná kompetence	V běžném životě se zvládne postarat o sebe i ostatní. Umí řešit problémy, kriticky pracovat s informacemi, učí se z řešení problému. (Musilová, 2022)
Projev	Učí se používat dostupné komunikační prostředky (např.: napsat zprávu, e-mail, zatelefonovat, napsat pohled). (Musilová, 2022)
Třída	3. – 4.
Vzdělávací cíle	Žák jasně vyjádří své myšlenky a záměry. Žák vybere vhodnou formu písemného projevu v závislosti na adresátovi. Žák při psaní respektuje formální pravidla.
Pomůcky	seznam s úkoly (stačí jeden do lavice) pracovní listy: pohlednice, e-mailové okno, chatovací okno
Popis aktivity	Žáci se ocitnou ve fiktivním městě, ve kterém jsou tři úkoly: <ol style="list-style-type: none"> 1. Napiš e-mail starostovi města s návrhy na zlepšení školního prostředí. 2. Napiš pohled kamarádovi z jiné části města. 3. Napiš SMS do knihovny s dotazem na otevírací dobu a na informace o dostupnosti konkrétní knihy, kterou si chceš půjčit. <p>Každý si vybere dva úkoly. Po vybrání si vezmou pracovní list, do kterého zprávu napíší (pohlednice, e-mailové okno, chatovací okno). Všechny potřebné informace, jako jsou</p>

	<p>adresy, názvy, jména, si můžou vymyslet. Druhou stranu pohledu pokreslí tak, aby korespondovala s obsahem a u chatovacího okna mají možnost dokreslit fotku příjemce. Kdo bude hotový, může splnit i třetí úkol. Na konci žáci odprezentují alespoň jeden z úkolů.</p> <p>Aktivitu zakončí diskuze o výhodách a nevýhodách různých komunikačních prostředků.</p>
--	---

Metodické poznámky

Komunikačních kanálů existuje velká spousta a záleží na tom, co v dané situaci člověk preferuje. Na co si dát ale pozor?

Pohled

- správná adresa včetně vyplněného PSČ
- oslovení
- podpis
- známka
- je vhodné připojit i datum, kdy byl pohled posílaný

E-mail

- e-mailová adresa ve správném formátu
- vyplněný předmět
- oslovení
- podpis

SMS

- oslovení
- stručné sdělení
- podpis

Reflexe

Komunikaci ve fiktivním městě jsem realizovala ve 4. třídě s počtem 24 žáků. Nejdřív jsem vysvětlila, co je našim cílem, společně jsme probrali, jaké náležitosti by zprávy měly mít (formálnost, na co nezapomenout apod.), a pak jim rozdala papírek s úkoly, které měli žáci na výběr. Potom už bylo na každém, jaké dva úkoly si vybere. Všechny pracovní

listy jsem měla pro jistotu připravené pro všechny. Nejvíce si žáci vybírali úkol s psaním pohledu kamarádovi, protože byl pro ně nejjednodušší. Dále často psali SMS do knihovny a nejméně si volili e-mail starostovi. I přes to, že tento úkol nebyl vybírán ve velkém množství, jsem byla ráda, že si ho někdo zvolil. Formulování zprávy pro představitele města je obtížné a musí se vážit slova, aby nevzniklo nějaké faux pas.

Své zprávy psali do připravených pracovních listů, které odpovídali tématu. Myslím si, že se mi podařilo vymyslet vhodnou alternativu klasického linkovaného papíru. Jedinou nevýhodou byl v některých případech nedostatek místa, protože byla zpráva buď delší nebo ji napsali větším písmem, a proto musela být zkrácena. Na tuto problematiku jsem ale upozorňovala před zahájením psaní, jelikož jsem tušila, že by to mohlo nastat.

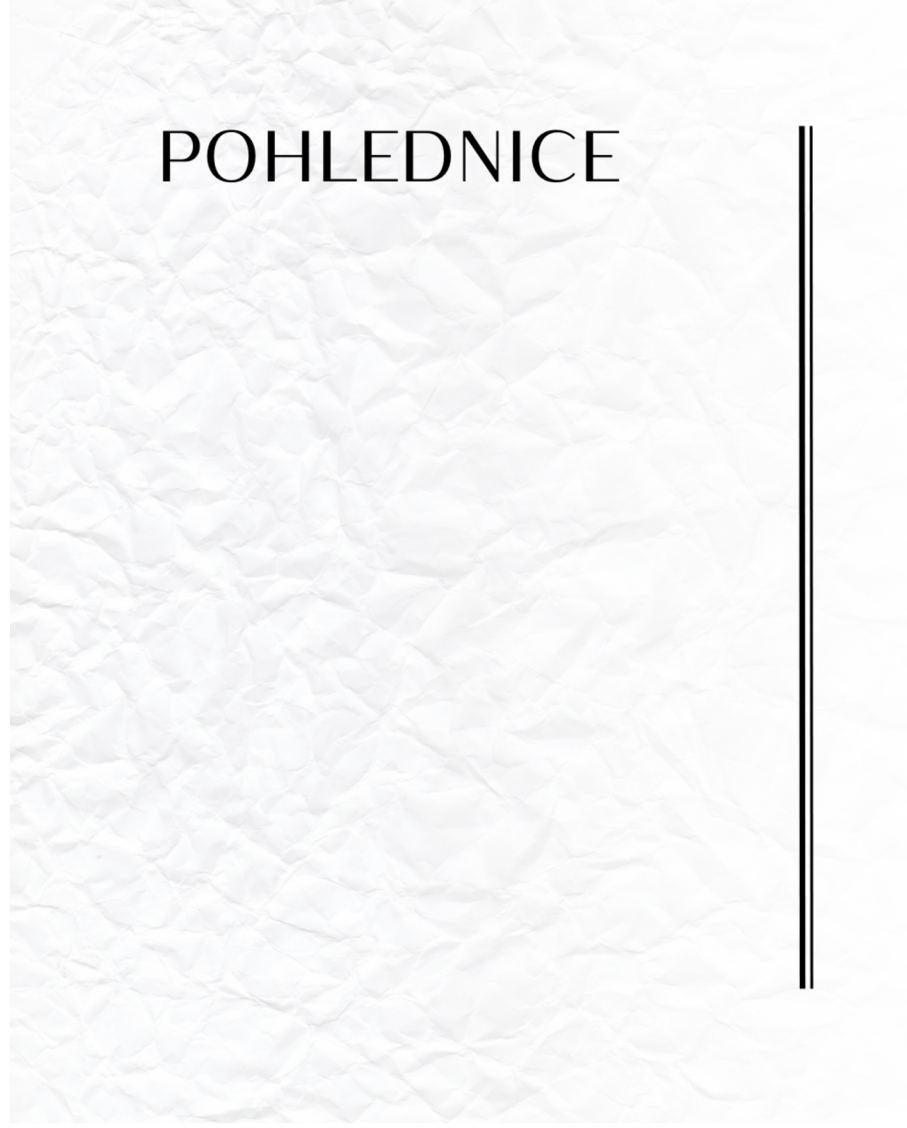
Po dokončení jsme si zprávy přečetli, žáci si vždy vybrali jednu, kterou chtěli ostatním ukázat. U každého textu jsme si povídali, zda byl napsaný správně, případně ostatní navrhli změny. Všichni žáci zadání splnili – pohledy měly známku a z druhé strany obrázek, u e-mailu nechyběl předmět a v SMS bylo napsané telefonní číslo a mnohdy i fotka příjemce.

Nakonec jsme se bavili o tom, jaké jsou výhody a nevýhody těchto komunikačních prostředků a zmínili jsme další, které můžeme využívat. Aktivita včetně diskuze nám zabrala zhruba 35 minut.

Navržené cíle byly splněny. Všechny důležité prvky, které jsou vypsány v metodických poznámkách, se u textů objevily a z toho důvodu program hodnotím úspěšně.

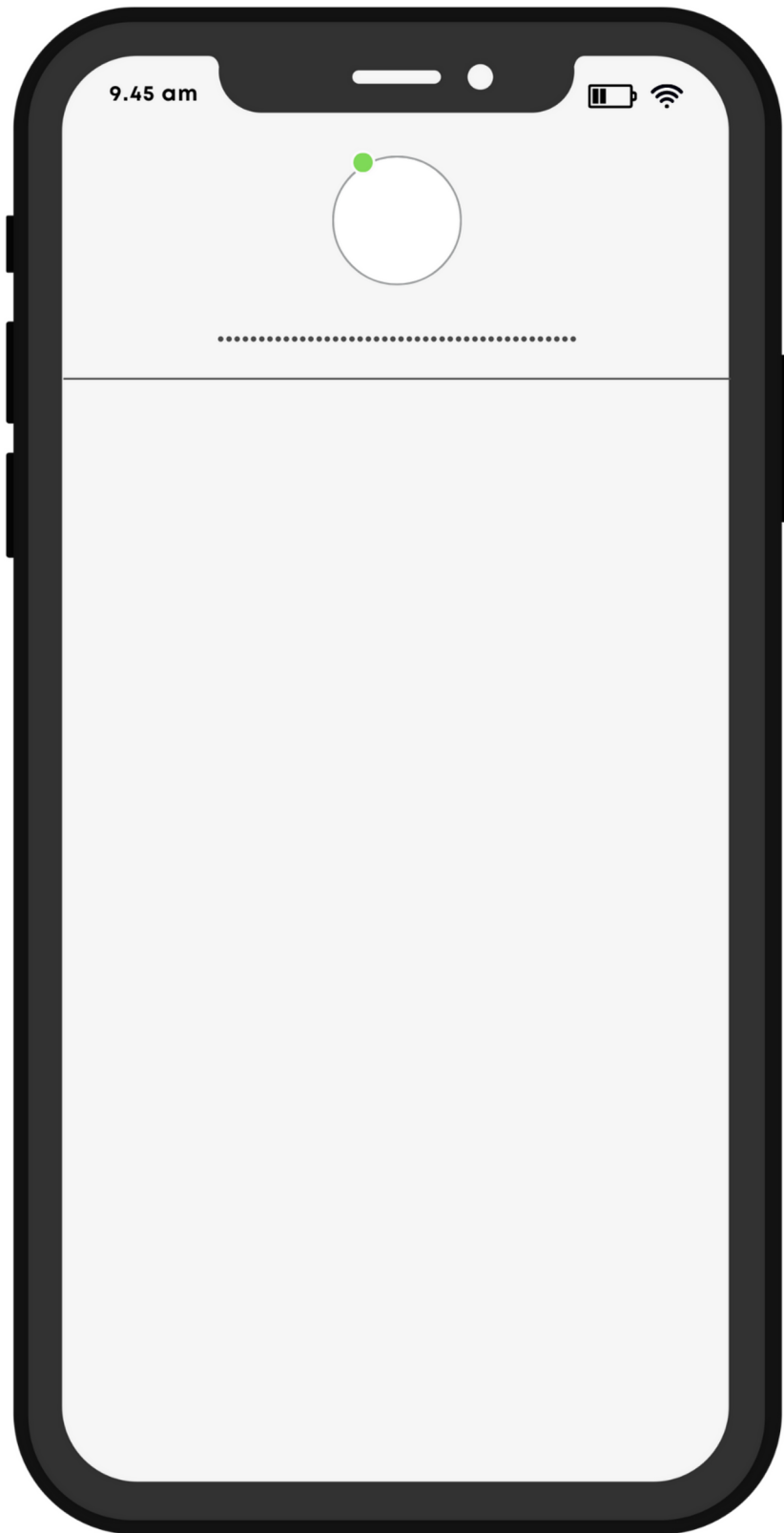
Reflexe učitele

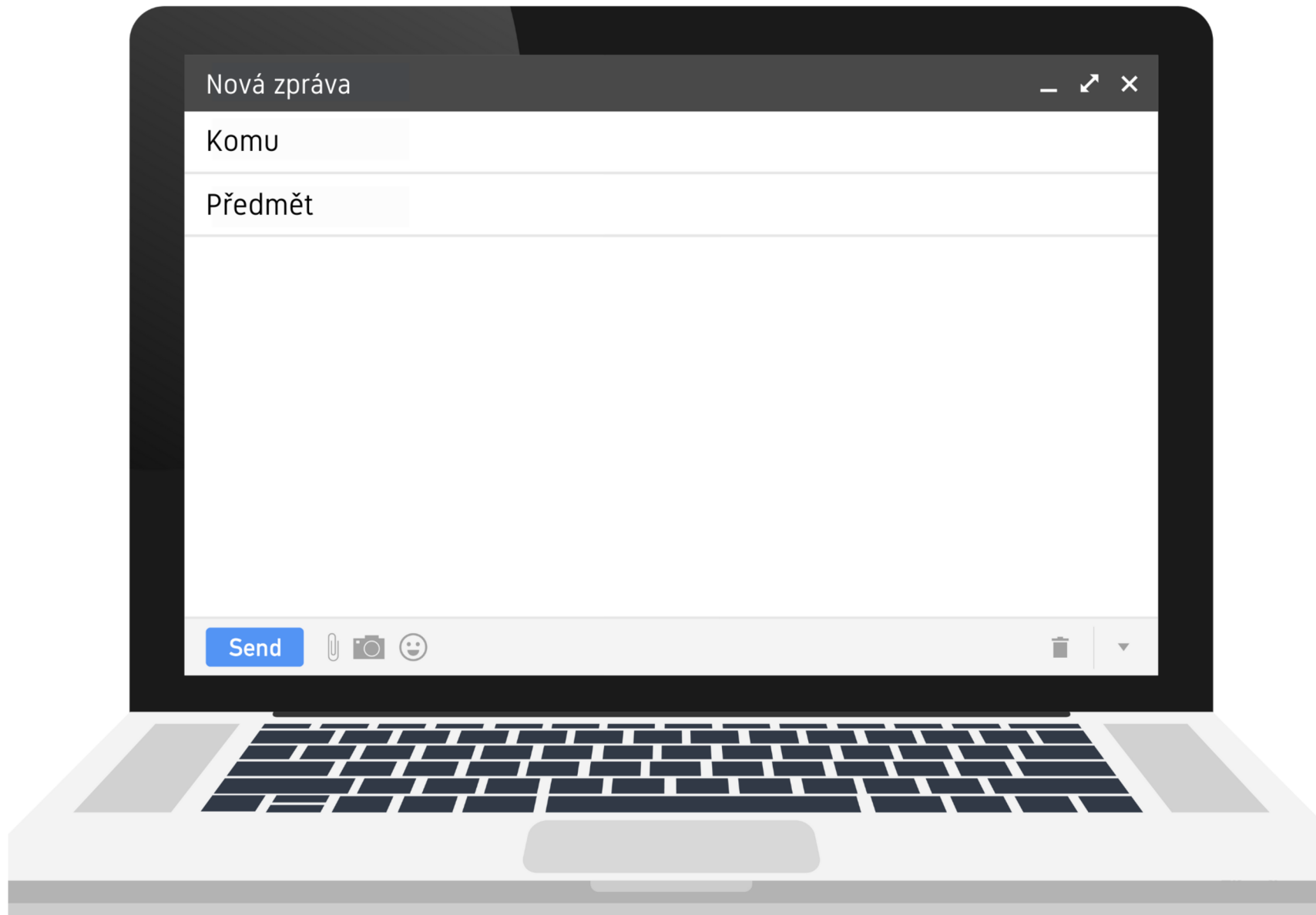
Největší úspěch měly pracovní listy, do kterých žáci psali. Jedinou výtku měla k tomu, že neměly linky. Všechny tři listy si ale vzala k sobě a prý je zkusí použít s jinou třídou. Jinak vše bylo prý v pořádku, za což jsem ráda.

□

□ □ □ □ □

7.2 Krizové situace

Tematický okruh	Člověk a jeho zdraví
Návaznost na RVP ZV	Žák se chová obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek. (MŠMT, 2021)
Klíčové kompetence	kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální
Výchovná kompetence	Je připraven/a na různé situace včetně krizových. (Musilová, 2022)
Projev	Učí se zásady první pomoci především přivolat pomoc (dospělý, IZS) a neohrozit sebe. (Musilová, 2022)
Třída	3.
Vzdělávací cíle	Žák v modelové situaci prokáže znalost chování v krizové situaci.
Pomůcky	lístečky s krizovými situacemi
Popis aktivity	<p>Žáci se rozdělí do trojic a vylosují si jednu krizovou situaci. Jejich úkolem je vymyslet scénku, jak by se v dané situaci měli správně zachovat.</p> <p>Krizové situace jsou k dispozici tři:</p> <ul style="list-style-type: none"> - svědectví u dopravní nehody, kdy jsou nuceni volat na tísňovou linku - setkání s neznámým jedincem, který nám něco nabízí - nález nebezpečného předmětu (injekční jehla) <p>Na konci následuje zhodnocení a porovnávání stejných témat. Bylo vše správně? Jak jinak komunikovat?</p>

Metodické poznámky

Volání na tísňovou linku

- sdělení přesné adresy: město, ulice a číslo popisné
 - o pokud by se stalo, že volající neví přesnou adresu místa, snaží se dispečerovi co nejpřesněji popsat, kde se nachází (co kolem sebe vidí, obchody, číslo lampy a podobně)
- dále popíše, co se děje na místě: informace o události a o zraněných
- neměl by zapomenout na představení se

Informace vychází z pracovní učebnice Oskarova prvouka 3 (s. 71) od nakladatelství Nová škola Brno z roku 2021.

Setkání s neznámým jedincem, který nám něco nabízí

- udržení bezpečného odstupu (tak, aby na nás nedosáhl)
- nebrat si žádné jídlo ani pití
- za žádnou cenu i přes případné lákání nesedat do auta nebo s ním někam chodit
- každý podezřelý kontakt s cizím člověkem nahlásit buď rodičům nebo učitelům

(Policie ČR, 2024)

Nález nebezpečného předmětu (injekční jehla)

- nedotýkat se jí
- nález okamžitě nahlásit na Městskou policii (156) nebo Policii ČR (158)
- v případě poranění ránu řádně vydezinfikovat a vyhledat zdravotnické zařízení

(Marečková, 2019)

Reflexe

Aktivitu s krizovými situacemi jsem zkoušela ve 3. třídě, kde bylo celkem 24 žáků. Vzniklo tedy osm skupin, takže první a druhou situaci měly tři trojice a třetí dvě trojice. Hned první problém nastal ve chvíli, kdy se měli rozdělit do skupin. Některé trojice byly utvořené hned, u jiných docházelo k hádkám. Příště bych této situaci předešla buď rozřazením podle čísel nebo losováním. Po vytvoření skupinek, vysvětlení a vysolování krizové situace se napětí ve třídě uvolnilo a žáci začali pracovat. Jelikož skupin na prostory třídy bylo hodně, někteří šli pod podmínkou tichosti pracovat na chodbu, což naštěstí fungovalo. Vymýšlení scénky zabralo zhruba 15 minut. Ti, co byli hotoví, přemýšleli, do jakých dalších krizových situací by se mohli dostat.

Všechny scénky jsme si poté navzájem předvedli. Vždy po sobě šly trojice, které měly stejnou situaci. Po dokončení tématu následovala zpětná vazba, jestli se zachovali v dané situaci dobře, co by udělali jinak, v čem se jednotlivé scénky lišily a podobně. Potom přišly na řadu scénky s další situací.

Překvapilo mě, jak dobře se žáci se scénkami vypořádali. Nejdřív si z toho dělali trochu legraci a zkoušeli si různé vtípy, ale ve výsledku, když scénku předváděli před ostatními, komunikaci zvládli v mnoha případech správně. Samozřejmě, že někdy došlo k ne úplně vhodné reakci, kdy například byli přehnaně hrdinští, ale k tomu sloužila po jednotlivých tématech diskuze, ze které nakonec vyplynulo řešení, jak se v takové situaci zachovat.

Cíl, který jsem si stanovila, byl díky zvolené formě naplněn. Žáci prokázali, že se v daných krizových situacích umí správně zachovat a pokud se někde objevily nepřesnosti, vše bylo v diskuzi uvedeno na pravou míru. Jednotlivé scénky trvaly zhruba minutu (záleželo na hereckých výkonech skupin) a celý program i s diskuzemi vyšel na jednu vyučovací hodinu s prostorem na reflexi na konci.

Reflexe učitele

Paní učitelka, která byla přítomna ve třídě, program hodnotila pozitivně. Zprvu byla trochu skeptická k tomu, jak se její žáci ke scénkám postaví, ale když viděla, že vše funguje bez problémů, uklidnila se. Chválila si také vedené diskuze a to, že byly pouze tři témata scének. Díky tomu situace žáci viděli víckrát a byl prostor pro porovnání stylu komunikace a výsledného řešení.

7.3 První pomoc

Tematický okruh	Člověk a jeho zdraví
Návaznost na RVP ZV	Žák rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc. (MŠMT, 2021)
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence pracovní, kompetence digitální
Výchovná kompetence	Je připraven/a na různé situace včetně krizových. (Musilová, 2022)
Projev	Umí ošetřit některá drobná poranění neohrožující život. (Musilová, 2022)
Třída	4. – 5.
Vzdělávací cíle	Žák poskytne první pomoc v případě drobných poranění.
Pomůcky	cvičná lékárnička s obvazovým materiálem, náplastmi a podobně, do každé skupiny: papír ve formátu A3, pastelky nebo fixy, dva tablety nebo notebooky (záleží na počtu žáků ve skupině), lísteček s popsanou situací
Popis aktivity	Žáci se rozdělí do pěti skupin. Každá skupina dostane situaci, ve které došlo ke zranění. Jejich úkolem je vyhledat, jak dané zranění ošetřit, celý postup i s příznaky zpracovat na plakát a na konci i s praktickou ukázkou ošetření odprezentovat ostatním. Design plakátu si mohou navrhnout dle svého uvážení. Poslední slovo po prezentaci by měl mít vždy učitel, který podle potřeby doplní informace nebo poupraví, kdyby se objevily nějaké nesrovnalosti.
Navazující činnost	Žáci si prakticky vyzkouší ošetřit všechna poranění, která byla prezentována.

Situace

1. Amálka chtěla pomoci mamince s obědem, a proto navrhla, že uvaří rýži. Když ale slévala horkou vodu do dřezu, hrnec se jí zvrtnul a ona si kvůli tomu opařila ruku. Zasažené místo začalo rychle rudnout a pálit. Co má dělat?
2. Honzík si chtěl na táboře vyřezat lodičku z kůry. Aby mu to šlo lépe, vzal si svůj nejostřejší nůž. Dařilo se mu dobře, a proto s vyřezáváním zrychlil. V tu chvíli mu ale nůž projel kůrou rychleji a říznul se do ruky. Rána byla sice větší, ale nebyla tak velká, aby se musela zašít. Co má dělat?
3. Kuba šel s kamarády na procházku do lesa, kde měli v plánu postavit domečky pro skřítky. Sbírali trávu, klacíky, různé mechy a kůru. Když pak došel domů, zjistil, že má klíště. Co má dělat?
4. Káťa s rodinou měli naplánovaný nedělní oběd u babičky. Bylo hezky, a tak se rozhodli, že pojedou na kole. Na kamínkové cestě ale spadla a odřela si koleno. Co má dělat?
5. Byl horký letní den a Majda se s kamarády rozhodla, že pojedou na koupaliště. Cestou ke stánku pro nanuk si ale na něco šlápla a dostala žihadlo. Vosa nebo včela? V tu chvíli nevěděla. Co má dělat?

Metodické poznámky

Popálenina

Popáleniny podle Brychty (2017) dělíme na:

1. povrchové
 - a. Popáleniny I. stupně – dochází k poškození pokožky (začervenání, bolest). Většinou se hojí bez viditelných následků.
 - b. Popáleniny II.a stupně – dochází k poškození pokožky a části škáry (puchýře). Po zahojení můžou být vidět změny barvy nebo jizvy.
2. hluboké
 - a. Popáleniny II.b stupně – dochází k poškození hlubokých vrstev škáry. Hojení se pohybuje v rámci týdnů a pokud není dostatečné, je nutno přistoupit k chirurgickému řešení.
 - b. Popáleniny III. stupně – dochází ke zničení kůže bez možnosti spontánního zahojení, a proto je nutné chirurgické očištění s následnou autotransplantací.

Jak postupovat při ošetření:

- zastavení působení tepla a zajištění ochlazení popálených míst pomocí chladné tekoucí vody (15–25 °C)
- odstranění popálených oděvů a zajištění ochlazení postižených oblastí (pevně přiléhající části oděvu se neodstraňují)
- pokrytí popálené oblasti při větších popáleninách sterilním materiálem; pokud není k dispozici, může se použít čistá textilie
- odstranění šperků, jako jsou náramky, prsteny a náušnice, z popálených míst

(Český červený kříž, 2017)

Nevhodné postupy:

- silné zchlazení celého těla
- odstraňování puchýřů nebo přiléhavého oděvu
- používání mastí, dezinfekcí a posypů

(Český červený kříž, 2017)

Řezná rána

Jak postupovat při ošetření:

- předcházení přímému kontaktu s krví (použití ochranných rukavic)
- mechanické vyčištění rány proudem čisté vody do úplného vypláchnutí nečistot
- odstranění volných cizích předmětů
- dezinfekce okolí rány
- přiložení sterilního krytí odpovídající rozsahu rány (náplast, gáza, obvaz)

(Český červený kříž, 2017)

Nevhodné postupy:

- hrubé drhnutí rány
- vytahování zaklíněných předmětů (ty fungují jako špunt, proto se jen zafixují proti pohybu)

(Český červený kříž, 2017)

Klíště

Příručky první pomoci uvádí různé způsoby, jak postupovat při vytáhnutí přisátého klíštěte. Některé něco doporučí, jiné dotyčný způsob vyvrátí. Ve výsledku je ale jedno, jestli klíště vykroutíme nebo rovnou vytáhneme, důležité je, aby nebylo na těle přisáté dlouhou dobu, protože hrozí závažné onemocnění jako je lymfská borelióza nebo klíšťová encefalitida. Webový portál Centers for Disease Control and Prevention (2022) varuje před vyndáváním klíštěte prsty. Vždy bychom měli použít něco, co nás před ním ochrání.

Jak postupovat při ošetření:

- vytáhnutí přisátého klíštěte pomocí pinzety nebo jiných k tomu určitých nástrojů
- dezinfekce rány a jejího okolí
- hlídání rány – v případě přetrvávání nebo rozšiřování začervenání v místě přisátí vyhledání odborné pomoci

(Český červený kříž, 2017)

Odřenina

Podobný postup jako při ošetření řezné rány s důrazem na pečlivé odstranění cizích předmětů z rány kvůli infekci.

Bodnutí hmyzem

Jak postupovat při ošetření:

- odstranění alergenu a žihadla
- uklidnění postiženého a zjištění, zda měl v minulosti nějakou alergickou reakci
- v případě mírné reakce chladíme místo vpichu a kontrolujeme stav, jestli nedochází ke zhoršování stavu
- v případě závažné reakce (nevolnost, zvracení, poruchy vědomí, otoky jazyka, ...) voláme tísňovou linku 155

(Balarinová, 2020)

Reflexe

První pomoc jsem ověřovala v 5. třídě a bylo přítomno celkem 26 dětí. Rozdělení do skupin jsem tentokrát udělala podle čísel, abych předešla hádkách jako v předchozí aktivitě. Skupin bylo pět po pěti žácích a v jedné jich bylo šest. Po rozdělení si skupina našla své místo (museli jsme přizpůsobit třídu, lavice jsme dali do hnízd) a vylosovali si

lísteček se situací, ve které došlo k nějakému zranění. Ve skupině měli k dispozici 2 tablety na vyhledávání informací a jejich úkolem bylo vytvořit plakát.

Jelikož je tato třída zvyklá pracovat ve skupinách, role si rozdělili velmi rychle podle toho, co kdo preferoval. Někdo vyhledával na internetu informace, někdo nadepisoval plakát a někdo už vytvářel ilustraci daného zranění. V jedné skupince se u toho dokonce střídali. Plakát jim trvalo udělat zhruba 40 minut. Kdo měl hotovo, vzal si cvičnou lékárníčku a zkoušel si ošetření. Problém nastal ve chvíli, kdy si začali ošetřovat řeznou ránu a místo malého říznutí od nože si červenou fixou obarvili skoro celou ruku. Také jsem si nekontrolovala, co všechno ve cvičné lékárníčce je a některé věci nám chyběly (například pinzeta na vyndávání klišťat, byl tam roztrhaný závěs na ruku a podobně). To hodnotím, jako velký nedostatek, který jsem si měla předem ověřit a pomůcky řádně přichystat den předem. Mimo to také žáci lékárníčku pěkně rozhrabali, takže se v ní pak nedalo vyznat. Konečná prezentace nakonec ale dopadla dobře, skupiny vytvořily krásné plakáty a ošetření se jim taktéž povedlo. Každou skupinu jsem doplňovala o další postřehy, případně dopomáhala s ošetřením – př.: uvázání pohodlnějšího uzle na šátku, aby netlačil do krku.

Cíl, který jsem si stanovila, byl po této aktivitě dle mého názoru naplněn jen částečně. Nemyslím si, že by bez vlastního vyzkoušení zranění dokázali dobře ošetřit. Naštěstí nám zbyl čas na to, aby si všichni ošetřili všechna zranění a díky tomu byl nakonec splněn na 100 %. Program i s konečnou praktickou částí zabral 2 vyučovací hodiny.

Reflexe učitele

Paní učitelka ocenila formu výuky. Líbilo se jí, že žáci měli volnou ruku a že si všechno museli najít sami a nedostali to naservírované. Také byla nadšená z výsledku, který předvedli a souhlasila s tím, že si musím příště více pohlídat stav pomůcek. Nebyl to ale tak závažný problém, který by ohrozil celý program.

7.4 Dopravní simulace

Tematický okruh	Člověk a jeho zdraví
Návaznost na RVP ZV	Žák uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista. (MŠMT, 2021)
Klíčové kompetence	kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální
Výchovná kompetence	Je připraven/a na různé situace včetně krizových. (Musilová, 2022)
Projev	Učí se neohrozit sebe a ostatní v různých prostředích a zná k tomu potřebné informace (např.: pravidla silničního provozu, pravidla ochrany soukromí). (Musilová, 2022)
Třída	3. – 4.
Vzdělávací cíle	Žák rozezná vybrané dopravní značky. Žák v modelové situaci prokáže znalost pravidel bezpečné jízdy na jízdním kole. Žák v modelové situaci prokáže schopnost bezpečného přecházení přes přechod.
Pomůcky	různé dopravní značky (povinné: omezení rychlosti, přechod pro chodce, zákaz vjezdu, parkoviště, jednosměrná ulice – obě značky), kužely na vytyčení trasy, lavička na parkovišti pro odkládání kartiček s úkoly, semafor (barvy), švihadla na vyznačení parkovacích míst (pro úkol na zaparkování vozidla) a na přechody pro chodce, míčky, cedule (pošta, sklad), nějaké překážky na trati, reflexní vesty, úkol na přiřazování značek, kartičky s úkoly a tužky na psaní

Předcházející činnost	Poznávání dopravních značek, debata o pravidlech silničního provozu a povinné výbavě pro cyklisty.
Popis aktivity	<p>Aktivita v tělocvičně nebo na venkovním hřišti. Žáci se rozdělí na třetiny, které se v průběhu času budou měnit tak, aby si každý vše vyzkoušel. Jedna třetina jsou chodci, druhá cyklisti a třetí policisti a pomocníci.</p> <p><u>chodci</u>: Pohybují se uprostřed herního území, kde jsou přechody a ukazují, jak se má správně přecházet.</p> <p><u>cyklisti</u>: Pohybují se pouze po vyznačených cestách a dodržují dopravní předpisy. Jejich dalším cílem je plnit úkoly, které dostanou na kartičce (úkoly nemusí splnit všechny). Kartičku sebou ale nenosí, mají ji odloženou na parkovišti, kam po každém splnění úkolu musí zajet a splněný úkol odškrtnout, aby mohli dál pokračovat. Od chodců jsou odlišeni pomocí reflexní vesty, kterou mají na sobě.</p> <p><u>policisti</u>: Kontrolují pravidla provozu a pokud uvidí, že někdo z cyklistů udělal přestupek, nahlásí to učiteli, který si zapíše jeho jméno. Za tři zápisy cyklista končí ve hře.</p> <p><u>pomocníci</u>: Je potřeba, aby někdo dělal semafor, další asistoval u úkolu s přiřazováním značek a třetí dával otázku u značky zákazu vjezdu.</p> <p>Skupiny se vymění po 10 minutách. Po vystřídání žáků na všech pozicích se provede reflexe a zpětná vazba a zkontrolují se úkoly, které cyklisti plnili. Při nejasnostech na trati může následovat debata, kde si ještě jednou vše vysvětlí.</p>

Při tvorbě a popisu dopravních značek jsem vycházela z webové stránky Bezpečné cesty, kde jsou jednotlivé značky jednoduše a srozumitelně popsány. Materiály určené k aktivitě jsou v příloze A.

Úkoly pro cyklisty

1. Vyzvedni ze skladu zásilku (míček) a dovez ji na poštu.
2. Vyjmenuj učiteli, jaké bezpečnostní prvky musí mít cyklista. (*alespoň tři – povinně musí zmínit helmu*)
3. Pusť chodce na přechodu.
4. Udělej 10 dřepů u značky, která omezuje rychlost.
5. Bezpečně se vyhni neočekávaným překážkám na trati.
6. U značky zákazu vjezdu odpověz správně na otázku.
 - otázka: Jaký tvar má značka dej přednost v jízdě? (*trojúhelník*)
7. Zaparkuj kolo na jiné parkoviště a splň tam úkol.
 - úkol: Přiřaď k sobě obrázky značek a jejich názvy.
8. Projed' dle předpisů jednosměrnou ulicí. (*musí ji projet ve správném směru*)
9. Dej přednost v jízdě jinému cyklistovi dle dopravních předpisů.
10. Po celou dobu neporuš žádné pravidlo silničního provozu (možno zaškrtnout až na konci).

Metodické poznámky

Při vytváření cest si můžeme pomoc čarami, které jsou v tělocvičně na zemi vyznačené. Díky tomu bude celé dopravní hřiště pro všechny přehlednější. Pokud by nebyl dostatek pomůcek na vyznačení, může se žákům říct, že se pohybují pouze po bílých čarách. Záleží ale na tom, jak je podlaha namalovaná, protože v každé tělocvičně to může být jinak.

Povinná výbava kola v souladu s Oskarovou prvkou 3 (2021)

- přední odrazka bílé barvy a zadní odrazka červené barvy
- odrazky oranžové barvy na obou pedálech a na paprscích předního i zadního kola
- přední a zadní brzda
- za snížené viditelnosti je povinné červené zadní světlo a bílé přední světlo
- ochranná přilba

Obr. 2 – Dopravní značky (foto Anna Drašnarová, 2024)

Reflexe

Dopravní simulace je jedna s těch těžších aktivit jak na přípravu a pomůcky, tak na samotnou organizaci na místě. Já měla velké štěstí, že tělocvična ve škole, kde jsem ji ověřovala, měla dostatek pomůcek, aby mohla být realizována v plném rozsahu. Pokud někdo nemá tu možnost, může si program přizpůsobit dle svých možností.

Tělocvičnu jsem si nejdřív musela hodinu předem připravit, abychom se tím už nezdržovali. V tom vidím velkou nevýhodu. Myslím, že učitelka, která je ve třídě každou hodinu, nemá čas na to, aby šla do tělocvičny připravit dráhy a všechny značky. Z toho důvodu se domnívám, že je tato aktivita vhodná spíše na nějakou školní akci, kde je více času. Určitě není proveditelná v běžném školním režimu, pokud tedy není k dispozici asistentka pedagoga, která by si to vzala na starost.

Program jsem odvedla ve třetí třídě, kde bylo 24 žáků a trval celou vyučovací hodinu. Na začátku jsem žáky rozdělila na třetiny a rovnou jim řekla role. Role se pak v průběhu střídaly, aby si všichni všechno vyzkoušeli. Pravidla hry pro žáky sice nebyla složitá, ale trvalo celkem dlouho, než se celá simulace rozběhla. Ze začátku v tom byl opravdu zmatek a několikrát jsem musela stopnout čas a znovu něco dovysvětlit nebo připomenout. Nakonec se nám ale povedlo dát tomu řád a pokračovali jsme bez přerušování.

Ze zpětné reflexe vyplynulo, že nejzajímavější rolí pro žáky byli cyklisti. To jsem předpokládala, protože na ně byl kladen největší důraz a měli nejvíce zajímavých úkolů. Ostatní role byly spíše doplňkové. Úkoly se některým nepodařily splnit všechny, ale to nevadilo. Šlo jen o to, aby měli nějaký cíl, kterého chtějí dosáhnout. Ze začátku jsem si všímala hrubých přestupků některých cyklistů vůči dalším (strkání, narážení do sebe), ale po několika výstražných černých puntíciích a hrozby, že odstoupí, se zklidnili a „jezdili“ opatrně. Nikdo tedy nebyl vyloučený, ale tři žáci to měli na hraně. Chodce, co jsem vyzozorovala, nejvíce bavilo neustále zastavovat cyklisty, aby je pustili na přechodu. Občas jsem viděla, že zapomínají na rozhlížení a naschvál vejdou do cesty, ale to jsme si vysvětlili a už s tím problém nebyl. Toto chování se musí včas podchytit, jinak mohou nastat komplikace nebo hůř – nějaké zranění. Policisté a pomocníci byli spíše moje další oči, jelikož byl v tělocvičně takový rozruch, že bych vše nestihla uhlídat. S tím jsem počítala, proto jsem tuto roli vymyslela. Jeden pomocník mi dělal ještě semafor na přechodu. Ve zpětné reflexi mi pak řekli, že se jim líbilo mít zodpovědnost.

Já jsem stála u úkolu s přiřazováním značek. Co jsem koukala, tak většina zvládla bez chyby značky s názvy k sobě přiřadit. Slabší žáci s tím měli trochu problém. Nejvíce si pletli zákaz stání a zákaz zastavení. Také mi chodili říkat povinné bezpečnostní prvky cyklistů. Vzhledem k tomu, že jich je hodně, nemuseli říkat všechny. Minimum byly tři s tím, že jsem chtěla, aby zazněla ochranná přilba, která je jedna z nejdůležitějších. Když nevyjmenovali všechno, doplnila jsem je.

Cíle, které jsem si určila, byly naplněné. Myslím si, že ve výsledku vše dopadlo dobře a účel tato aktivita splnila. Zpětné vazby od žáků byly také pozitivní, jen si stěžovali na začátek, který byl chaotický. Potom už z toho měli dobrý pocit.

Reflexe učitele

V reflexi od paní učitelky mi byla vytknuta obtížnost přípravy a potřeba velkého množství pomůcek. Toho jsem si plně vědoma. Problém jsem pocítila sama, když jsem všechno připravovala. Shodly jsme se na tom, že by bylo lepší tuto aktivitu zařadit třeba na školu v přírodě. Jinak mě pochválila, že bylo vše hezky přichystané, včetně seznamu úkolů. Inspiraci si vzala z přiřazovacího úkolu. Cíle podle ní byly také splněné.

SEZNAM ÚKOLŮ

Vyzvedni ze skladu zásilku (míček) a dovez ho na poštu.

Vyjmenuj učitel, jaké bezpečnostní prvky musí mít cyklista.

Puť chodce na přechodu.

Udělej 10 dřepů u značky, která omezuje rychlost.

Bezpečně se vyhni neočekávaným překážkám na trati.

U značky zákazu vjezdu odpověz správně na otázku.

Zaparkuj kolo na jiné parkoviště a splň tam úkol.

Projeď dle předpisů jednosměrnou ulicí.

Dej přednost v jízdě jinému cyklistovi dle dopravních předpisů.

Po celou dobu neporuš žádné pravidlo silničního provozu (možno zaškrtnout až na konci).

7.5 Zdravý talíř

Tematický okruh	Člověk a jeho zdraví
Návaznost na RVP ZV	Žák uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou. (MŠMT, 2021)
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence pracovní
Výchovná kompetence	Cíleně se rozvíjí v různých schopnostech (rozumových, emočních apod.). (Musilová, 2022)
Projev	Získává informace potřebné k tomu, aby žil/a zdravě (o stravování, péče o své tělo apod.). (Musilová, 2022)
Třída	1. – 2.
Vzdělávací cíle	Žák rozliší zdravé a nezdravé potraviny. Žák dokáže vysvětlit, co by člověk měl dělat pro to, aby byl zdravý. Žák poskládá zdravý talíř.
Pomůcky	pracovní list – zdravé a nezdravé potraviny, papírové talíře nebo vystřižené kruhy z bílé čtvrtky, reklamní letáky s potravinami, nůžky, lepidlo
Předcházející činnost	<u>Zdravé a nezdravé potraviny</u> V pracovním listě žáci vyberou z dvojice potravinu, která je zdravá. Její písmeno pak napíšou do tajenky a vyjde jim: ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL. Následuje diskuze o tom, co je zdravý životní styl a co bychom měli dělat pro to, abychom byli zdraví. Žáci můžou vyprávět, co pro své zdraví sami dělají, jaké nosí svačiny do školy a podobně.

<p>Popis aktivity</p>	<p>Každý dostane papírový talíř a reklamní leták s potravinami. Zdravé jídlo, které bychom měli zařazovat do našeho jídelníčku, si z letáku vystříhnou, poskládají na svůj talíř a nalepí. Jak si obrázky uspořádají, je na zcela na nich.</p> <p>Po dokončení ukážou ostatním, jaký talíř si poskládali.</p>
------------------------------	---

Metodické poznámky

Zdravý talíř představuje moderní přístup ke stravování, který nahrazuje výživovou pyramidu. Složení talíře odpovídá nejnovějším vědeckým poznatkům a ukazuje nejlepší způsob k udržení hmotnosti a zdravého těla. (Slimáková, 2012)

ZDRAVÝ TALÍŘ

Zelenina

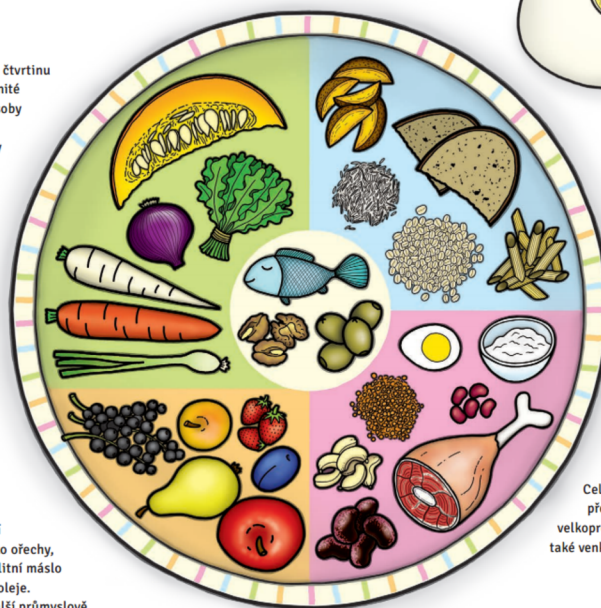
Zelenina by měla tvořit nejméně čtvrtinu příjmu potravin. Čím více rozmanité zeleniny upravené na různé způsoby sníte, tím lépe. Hranolky se k zelenině nepočítají a brambory patří svým složením spíše k polysacharidům.

Ovoce

Ovoce tvoří druhou čtvrtinu talíře. Nejzdravější a nejvýživnější je jíst sezónní ovoce různých druhů a barev. Příjem ovoce je možné nahradit konzumací zeleniny.

Oleje a tuky

Oleje a tuky jsou nejhodnotnější v superzdravých potravinách jako ořechy, avokádo či ryby. Vhodné je i kvalitní máslo a za studena lisované rostlinné oleje. Nejezte margaríny a omezte i další průmyslově upravené tuky a oleje.

Tekutiny

Tekutiny jsou nejlepší v podobě čisté vody a neslazených čajů. Slazené nápoje a čaje raději zcela vynechte.

Polysacharidy

Polysacharidy jsou nejlepší v přirozené podobě. Například jáhly, ovesné vločky, žitné kváskové chleby či divoká rýže. Důležité je omezovat požívání výrobků z nevhodné bílé mouky.

Bílkoviny

Bílkoviny získáte nejlépe z ryb, luštěnin, ořechů, semenek, zakysaných mléčných výrobků, vajec či masa. Většinu z nás prospívá vyšší podíl rostlinných zdrojů bílkovin. Vybírejte dle své chuti i stravovací filozofie.

Životní styl

Celkově doporučují upřednostňovat přirozené potraviny před polotovary, lokální a bio potraviny před nekvalitní velkoprodukcí a dovozem. Kromě zdravé stravy si dopřávejte také venkovní pohyb, dostatek spánku, přátel a dobré nálady!

Obr. 4 – Zdravý talíř (Slimáková, 2012)

World Health Organization (2019) doporučuje pravidelný pohyb, ať už se jedná o cvičení, činnosti prováděné při práci, cestování nebo rekreační aktivity. Také bychom neměli zapomínat na pitný režim a mytí rukou a v dospělosti se vyhýbat nadměrnému pití alkoholu, kouření nebo drogám.

Reflexe

Aktivitu Zdravý talíř jsem zkoušela s žáky 2. třídy během hodiny prvouky v počtu 29 žáků. Vyučování jsme zahájili nejprve pracovním listem, který předcházel hlavní části a sloužil jako motivace. Vzhledem k tomu, že učivo pro ně nebylo zcela nové, ale nějaké základy si nesli už z první třídy, nebylo pro ně obtížné vyluštit tajenku.

Následovala dlouhá diskuze o tom, co je zdravý životní styl a jak se mají lidé chovat, aby byli zdraví. Žáci sdíleli svoje postřehy ze života, vyprávěli o svém zdravém životním stylu, a dokonce jsme si stihli ukázat naše boxy se svačinami a zhodnotili, kdo ji má zdravou a kdo naopak.

Po dokončení diskuze jsme se pustili do vytváření zdravého talíře. Každý dostal papírový tácek a reklamní leták s potravinami. Část letáků jsem měla nastrádaných doma, ale kvůli početné třídě mi jich pár chybělo, proto mi pomohly kolegyně, které mi zbytek donesly a díky tomu je měli všichni. Nejdříve jsem přemýšlela, jestli nebude stačit jeden leták do lavice, ale pak by někdo chtěl stejnou věc a už by nastal problém. Také by byla možnost, aby si je žáci přinesli sami nebo aby si obrázky nakreslili.

Všem se podařilo vytvořit pestré talíře. Holky si většinou potraviny skládaly podle barev, aby jim to ladilo, nebo podle druhů potravin. Kluci to většinou moc neřešili a obrázky naskládali tak, jak jim přišly pod ruku. Důležitá nebyla estetika, ale správný výběr a toho jsme docílili.

Všechny cíle, které jsem si stanovila, byly tedy naplněny. V pracovním listě rozlišili zdravé a nezdravé potraviny a v diskuzi se všichni podělili alespoň o jeden příklad zdravého životního stylu. Zdravý talíř dokončili také všichni. Naplánovaný program vyšel na jednu vyučovací hodinu.

Reflexe učitele

Zpětná vazba od učitelky byla pozitivní. Jelikož toto téma navazovalo na učivo, které v prvním pololetí druhé třídy s žáky probírala, ocenila, že se zopakovalo, a ještě k tomu přibýly další informace. Výhrady neměla k ničemu a z hodiny odcházela spokojená.

Zdravé a nezdravé potraviny

Vyber z dvojice zdravou potravinu a zapiš správné písmeno k číslu do tajenky.

	1	 Z	 V	10	 O	 S
	2	 R	 D	11	 Ř	 T
	3	 E	 R	12	 N	 K
	4	 A	 L	13	 I	 Í
	5	 P	 V	14	 S	 D
	6	 Ý	 O	15	 T	 A
	7	 Ž	 U	16	 B	 Y
	8	 C	 I	17	 L	 Y
	9	 V	 Z	18	 ,	 !

Tajenka:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

7.6 Tvůrčí psaní

Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Návaznost na RVP ZV	Žák píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry. (MŠMT, 2021)
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence pracovní
Výchovná kompetence	Skrze příběhy nachází nová porozumění. (Musilová, 2022)
Projev	Zajímá se o fiktivní příběhy a pohádky. Hledá v nich poučení a inspiraci pro sebe. (Musilová, 2022)
Třída	5.
Vzdělávací cíle	Žák najde ponaučení v příběhu. Žák vytvoří krátký příběh.
Pomůcky	Storytelling cards – Kouzelná cesta, papír, tužka, kniha Pohádky od Hanse Christiana Andersena
Předcházející činnosti	Zahájení aktivity diskuzí o tom, co jsou ponaučení a jaká se mohou nacházet v pohádkách. Následuje přečtení již existujících pohádek a identifikování ponaučení, která jsou v nich obsažena. Úvodní část zakončí opět diskuze, která se bude věnovat tomu, jak ponaučení ovlivňují příběh a postavy v pohádce.
Popis aktivity	Žáci se rozdělí do skupin zhruba po 3 lidech a vyberou si jednu kartu s postavou. Jejich úkolem bude napsat pohádku nebo fiktivní příběh, který se bude týkat jimi vybrané osoby a na konci bude vycházet nějaké ponaučení. Záleží jen na nich, jak si rozdělí role a činnosti. Důležité ale je, aby se do práce zapojili úplně všichni. Na konci každá skupina odprezentuje svoji pohádku nebo příběh. Po každé prezentaci následuje vždy diskuze o tom,

	jaké ponaučení je obsaženo a jaké životní lekce mohou lidé z tohoto textu vyvodit.
Navazující činnost	Skupiny si vymění své práce, vylosují si jednu vlastnost ze sady Kouzelná cesta a pokusí se zamyslet nad tím, jak se příběh změní, když se hlavní postava bude chovat dle vlastnosti, kterou si vylosovali. Bude z příběhu vyplývat jiné ponaučení? Jak moc se promění děj? Svě závěry sdělí ostatním.

V předcházející činnosti je pro práci s ponaučením v příbězích a pohádkách použita kniha Pohádky od Hanse Christiana Andersena. Je ale na učiteli, pokud si chce vybrat knihu jinou. Musí ale splnit původní záměr.

Pro práci s tvorbou pohádky nebo fiktivního příběhu byly použité karty postav ze sady Kouzelná cesta od nakladatelství Fraus. Jedná se o čtenářské a vyprávěcí karty, které slouží k rozvoji fantazie, tvořivosti a čtenářské dovednosti. Autorkou je Petra Bubeníčková.

Reflexe

Aktivitu jsem ověřovala v 5. třídě s 25 žáky a vyhradila jsem si na ni dvě vyučovací hodiny, protože jsem chtěla využít přecházející a navazující aktivity, aby vše tvořilo ucelený celek. To doporučuji všem, kdo budou chtít tento námět použít se svými žáky.

Na začátku hodiny jsem žákům četla Pohádky od Hanse Christiana Andersena. Konkrétně se jednalo o: Křesadlo, Císařovy nové šaty, Hloupého Honzu a Princeznu na hrášku. Po dočtení jsme danou pohádku vždy rozebrali a zamysleli se, jaké z ní vyplývá ponaučení. Co je ponaučení jsme si řekli u první pohádky. Nejdřív to bylo pro žáky trochu obtížnější a musela jsem je navádět otázkami, ale vzhledem k tomu, že si je vše dost podobné, už to pak šlo rychleji. Celá aktivita nám zabrala zhruba 20 minut.

Dále se rozdělili do trojic (vznikly 2 dvojice, nechtěla jsem čtveřici, to by bylo moc) a vybrali si jednu kartu postavy. Potom si sami pracovali na svém příběhu. Chtěla jsem, aby se všichni do vymýšlení zapojili, což bylo složité. V každé skupince byl někdo průbojnější, který přehlušil ostatní a někdo byl naopak trochu upozaděný. Jelikož se

7.7 Jak vzniká moje triko?

Tematický okruh	Rozmanitost přírody
Návaznost na RVP ZV	Žák zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. (MŠMT, 2021)
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní
Výchovná kompetence	Chová se šetrně a ví proč. (Musilová, 2022)
Projev	Vytváří si konkrétní návyky šetrného chování, v běžné činnosti doma a v oddíle tyto návyky uplatňuje. Považuje šetrné chování k přírodě za správné. (Musilová, 2022)
Třída	5.
Vzdělávací cíle	Žák zná původ svého oblečení. Žák vyjmenuje rizika fast fashion a vysvětlí, jaký dopad má na naši planetu.
Pomůcky	bílé papíry, nůžky, lepidla, fixy nebo pastelky, zvonek (na ukončování a zahajování směn – záleží na učiteli), peněženka ve formě karty (kus tvrdého papíru), tužky
Předcházející činnost	Debata o tom, co je fast fashion, jak to celé funguje, proč je to špatně a jak se to podepisuje na přírodě. Každý se také může kouknout na cedulku, kde bylo jeho triko vyrobeno.
Popis aktivity	Žáci se vystřídají celkem ve třech rolích (rozdělí se do tří skupin). <u>šéf výroby</u> : Učitel, který určuje módu, zadává, co se má vyrábět a jak to má vypadat (př.: dělejte trika s puntíky, ...). Intervaly mezi jednotlivými trendy dělá dle uvážení. Ke konci by měl vytvářet nátlak na dělníky a zadávat jim více požadavků. Dále vyplácí peníze a kontroluje jejich

	<p>rozdělování.</p> <p><u>dělníci</u>: Musí vyrábět přesně to, co po nich chce šéf. Výroba vypadá tak, že vystřihnou šablonu trika, nakreslí požadovaný vzor a slepí k sobě 2 kusy (přední a zadní strana trika).</p> <p><u>prodejci</u>: Čtyři žáci, kteří se snaží prodat co nejvíce zboží, aby si vydělali hodně peněz. Mají povoleno zlevňovat a zdražovat. Ceny triček si stanovují také sami.</p> <p><u>zákazníci</u>: Čtyři žáci, kteří si kupují oblečení, aby byli stále in. Oblečení smí kupovat po jednom kuse, který si odnesou na své vyznačené místo.</p> <p>Střídání rolí následuje po 10 minutách → ze zákazníků se stanou prodejci, z prodejců dělníci a ze čtyř dělníků z výroby zákazníci.</p> <p>Po každé směně se všem vyplácí peníze. Dělníci dostanou za každý kus trika 100 Kč. Peníze si rozdělí rovnoměrně mezi sebou. Výplata prodejců závisí na počtu prodaných triček. Na výdělek má vliv stanovení ceny, zlevňování a zdražování. Peníze jsou virtuální. Každý si počítá svůj zůstatek na kartě (sčítá a odčítá částky dle situace). Na začátku si každý na kartu napíše 100 Kč, aby se rozjel trh. Žáci v roli prvních zákazníků mají k dispozici 200 Kč, aby si měli za co trička kupovat.</p> <p>Na konci následuje reflexe formou diskuze, při které se rozebere, jaký dopad má rychlá móda na naši planetu, jaká jsou rizika a jak alespoň malou mírou pomoci.</p>
<p>Navazující činnost</p>	<p>Kontejnerové městečko – jak se zbavit trika.</p> <p>Varianty: popelnice, kontejner na charitu, second hand, prodej na internetu, rozstříhání na hadry, darování příbuzenstvu.</p>

	Důraz na to, v jakém stavu musí být triko, abychom ho mohli poslat dál.
--	---

Metodické poznámky

Cílem aktivity není vydělat co nejvíc peněz nebo nakoupit co nejvíce triček. Je to pouze simulace toho, jak fast fashion funguje, aby si uvědomili, proč je důležité tento způsob nepodporovat – že jsou nějací dělníci, kteří za svoji práci nedostávají dostatečně zapláceno, a prodejci, kteří na jejich práci vydělávají spoustu peněz.

Fast fashion neboli rychlá móda

Rychlou módu lze popsat jako cenově dostupné a trendy oblečení, které přebírá inspiraci z přehlídkových mol nebo kultury celebrit a rychle je zpřístupňuje v obchodech, aby uspokojila poptávku zákazníků. Hlavním cílem je dostat nejnovější styly na trh co nejrychleji, aby si je zákazníci mohli pořídit, dokud jsou stále populární. Bohužel je oblečení ve většině případech vyhazováno. Kvůli nadprodukci a spotřebě je móda jedním z největších znečišťovatelů světa. (Stay little, 2023)

Negativní vliv rychlé módy zahrnuje použití levných toxických textilních barviv, což vede ke znečišťování vody. Negativní dopad zvyšují také levné textilie. Polyester, jeden z nejoblíbenějších materiálů, se získává z fosilních paliv, přispívá ke globálnímu oteplování a může uvolňovat mikrovlákna, která znečišťují oceány. Dokonce i "přírodní" tkaniny mohou představovat problém. Konvenční bavlna vyžaduje obrovské množství vody a pesticidů, což zvyšuje riziko sucha. Zpracování kůže také negativně ovlivňuje životní prostředí, protože na každých 900 kg zpracovaných kůží se použije 300 kg chemikálií. Rychlost výroby přispívá i k rostoucímu problému textilního odpadu. Jen v Austrálii ročně končí na skládkách více než 500 milionů kilogramů nechtěného oblečení. (Stay little, 2023)

Kromě ekologických důsledků má fast fashion negativní dopad i na pracovníky. Farmáři a dělníci jsou vystaveni nebezpečným podmínkám za velmi nízké mzdy. Často jsou nuceni pracovat s toxickými chemikáliemi, což může mít zničující dopad na jejich fyzické a duševní zdraví. (Stay little, 2023)

Reflexe

Na začátku bylo hodně důležité, aby se žáci o problematice fast fashion dozvěděli co nejvíce věcí. Proto jsem jim ve stručnosti převyprávěla informace, které jsou vypsané v metodických poznámkách. Určitě by to šlo celé pojmout kreativněji, ale chtěla jsem ušetřit čas, protože jsem věděla, že samotná aktivita bude trvat dlouho.

Program jsem ověřovala v 5. třídě s 24 žáky. Po úvodní přednášce jsem je hned rozdělila do skupin a vysvětlila celý princip. Naštěstí šlo vše pochopit i za chodu, proto jsme se moc nezdržovali a hned odstartovali. Ze začátku bylo tempo pomalejší, dělníkům jsem zadávala nové požadavky v delším intervalu. Pomalejší tempo pomohlo i prodejcům, kteří vymýšleli taktiky s prodejem. Když uplynul čas, skupiny se prostřídaly a přišlo první rozdělování peněz. Dělníci samozřejmě nebyli moc spokojeni s částkou, ale to byl účel. Po odstartování další části jsem začala zvyšovat tempo. To vedlo k tomu, že se zvýšil i hluk ve třídě a musela jsem žáky hodně ztišovat, aby nerušili třídu vedle nás. Problém s hlučností nás provázel po zbytek hodiny. Snažila jsem se o korigování, ale žáci byli do vyrábění a prodávání tak zabraní, že si to neuvědomovali.

Nakonec jsme vše reflektovali a vysvětlili si účel celého programu. Prvním skupinám přišlo nespravedlivé, že zákazníci dostali 200 Kč pro začátek, čehož jsem si vědoma, ale pokud by nedostali víc peněz na začátek, obchod by se nerozběhl. Pokud bych měla k dispozici asistentku pedagoga, dala bych jí roli zákazníka s neomezeným počtem peněz, aby byli jen prodejci a zákazníci. Aktivita nám vyšla na celou vyučovací hodinu, ale klidně by mohla probíhat ještě delší dobu.

Cíle byly naplněny díky závěrečné reflexi, kdy jsme si všechno vysvětlili. O přestávce si pak žáci znovu prohlíželi cedulky u svých triček.

Reflexe učitele

Paní učitelka byla nadšená z konceptu, ale měla problém s hlučností a také s tím, že z triček zbylo spoustu odpadků. Jelikož se v problematice fast fashion neorientovala, poctivě poslouchala naši diskuzi, a dokonce se i zapojovala se svými myšlenkami.

7.8 Honba za pokladem

Tematický okruh	Místo, kde žijeme
Návaznost na RVP ZV	Žák určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě. (MŠMT, 2021)
Klíčové kompetence	kompetence k řešení problému, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální
Výchovná kompetence	V běžném životě se zvládne postarat o sebe i ostatní. Umí řešit problémy, kriticky pracovat s informacemi, učí se z řešení problému. (Musilová, 2022)
Projev	Dokáže zorientovat mapu a určit na ní svou polohu. (Musilová, 2022)
Třída	4.
Vzdělávací cíle	Žák zorientuje mapu a určí na ní svoji polohu. Žák zmapuje území a vytvoří legendu objektů, které se tam nachází.
Pomůcky	mapa okolí školy, eurofolie, fixy, poklad, papírová mapa
Popis aktivity	Žáci se rozdělí do menších skupin (záleží na počtu žáků, ideálně, aby jich bylo maximálně 5 ve skupině). Do každé skupiny dostanou mapu s vyznačeným místem pokladu, eurofolii a fixu. Jejich prvním úkolem je zorientovat mapu a určit polohu, ve které se nachází. Po správném určení mapu vloží do fólie a fixou vyznačí cestu k pokladu. Poté se skupina může vydat za pokladem. Aby to nebylo tak jednoduché, v mapě měli vyznačené povinné body (v různém pořadí, aby se nepotkávali), kterými museli projít. Vyhrává ta skupina, která najde poklad nejdříve. Na místě je odměna pro každého žáka.

	Před odchodem do školy proběhne reflexe: Jak jste se cítili při hledání pokladu? Jak jste použili mapu k orientaci? Podle čeho jste určili, na kterém místě se nacházíte? Podle čeho jste určili přesnou polohu pokladu?
Navazující aktivita	<u>Mapováno okolí</u> Skupiny mají za úkol zmapovat okolí nálezu pokladu – tedy park. Nejdříve je ale potřeba, aby se dozvěděli, co je legenda na mapě. K ruce nám může být klasická papírová mapa, kde legendu krásně uvidí. Potom už prochází územím a na druhou stranu mapy vyznačují vše, co kolem sebe vidí. Pro stromy, sochy, lavičky či další orientační body vymyslí piktogramy, díky kterým vytvoří legendu.

Metodické poznámky

Je nutné, aby každý učitel zvážil bezpečnost v jejich okolí, aby nedošlo k vážnému problému. Naše škola se nachází vedle hlavní silnice, proto jsem tomu program musela přizpůsobit. Poklad byl ukrytý v parku, kam jsme nejdříve došli společně, a pak začali hledat. Na všechny žáky jsem tudíž viděla. Kdo má okolí školy klidnější a může si dovolit žáky poslat samotné na vzdálenější místo, aktivita bude mít větší efekt. Tento typ programu je vhodný i na školu v přírodě nebo výlet, jen vyžaduje důkladnou přípravu předem.

Reflexe

Práci s mapou jsem využila ve 4. třídě. Jak už jsem popisovala výše, nemáme kolem školy prostředí, do kterého bych hned mohla žáky vypustit. Proto jsem aktivitu musela rozdělit na 2 části. Nejdříve orientovali mapu a vyznačovali cestu k pokladu. Aby to měli složitější, smazala jsem popisek základní školy, mateřské školy a zimního stadionu. Když všechny skupiny měli splněno a věděli, kam jdeme, vydali jsme se na začátek parku a až tam jsem je vypustila. Skupiny nejdřív musely projít povinnými body a až potom zamířit k pokladu. Pokud by tam povinné body nebyly, bylo by to vzhledem k prostředí moc jednoduché a našli by ho hned. Záleží ale na dané lokalitě. Původně jsem přemýšlela, že

bych mapu překreslila, ale nakonec mi přišlo smysluplnější, aby se zvládli orientovat v reálné mapě, kterou jsem vystřihla z map.cz a tu pak podle potřeby doplnila.

Obr. 6 – Mapa jedné skupiny

Poklad nebyl nijak zakopaný, pouze jsem ho strčila na místo, aby nebyl vidět na první pohled. Přesnou polohu jsem volila dle specifických znaků. V reflexi jsme pak mimo jiné rozebírali, podle čeho místo určili. V krabičce s pokladem byly schované pro každého bonbony.

Mapování okolí dopadlo nad moje očekávání. Žáci běhali parkem a ve skupinách kreslili mapu. Označovali do ní stromy, keře, lavičky, sochu a různé cestičky. Některá skupina dokonce nevynechala ani koše. Z objektů jim vznikla legenda, kterou pečlivě kreslili na stranu mapy. Různé styly jsme si ukázali na konci hodiny, protože každá skupina to pojala jiným způsobem.

Stanovené cíle byly splněny. Všichni žáci byli schopni zorientovat mapu a určit svoji polohu. Ve skupině také zmapovali okolí a tím splnili i druhý cíl. Práce s mapou trvala dvě vyučovací hodiny.

Reflexe učitele

Hodina dle paní učitelky dopadla dobře a splnila očekávání. Nejdřív se bála, že žáky nechám odejít samotné, ale to bych si nedovolila. Do parku by příště přidala více úkolů nebo míst, které podle mapy musí projít, aby jim hledání zabralo více času.

7.9 Společenské chování

Tematický okruh	Lidé kolem nás
Návaznost na RVP ZV	Žák vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě). (MŠMT, 2021)
Klíčové kompetence	kompetence k řešení problému, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské
Výchovná kompetence	Navazuje, udržuje a rozvíjí kvalitní vztahy. (Musilová, 2022)
Projev	Chápe, proč je důležité dodržovat pravidla mezi lidmi (např. společenské chování). (Musilová, 2022)
Třída	3. – 4. třída
Vzdělávací cíle	Žák dokáže vyjmenovat zásady společenského chování.
Pomůcky	tabule nebo flipchart
Předcházející činnost	Diskuze o pravidlech – co si žáci myslí o pravidlech, proč jsou důležitá. Příklady mohou zahrnovat například pravidla ve škole, doma, ve hře nebo veřejných prostorech. Všechny postřehy zapíšeme na tabuli nebo flipchart.
Popis aktivity	<p>Žáci se rozdělí do pěti skupin. Každá skupina si vybere situaci, ve které budou hrát scénu, kdy se pokusí ignorovat pravidla. Jejich hlavním cílem bude zjistit jaké jsou důsledky jejich chování.</p> <p>Situace:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nerespektování pravidel na silnici - nerespektování pravidel ve třídě - nerespektování pravidel ve sportu - nerespektování pravidel v restauraci

	<p>- nerespektování pravidel ve veřejné dopravě</p> <p>Po každé scéně se se skupinou projedná, co se stalo, když pravidla nebyla dodržena. Společně pak navrhne správné chování.</p>
--	--

Reflexe

Scénky týkající se nerespektování společenských pravidel v různých situacích jsem zkoušela s žáky 3. třídy. Nejprve jsme se pobavili o tom, jaké jsou zásady slušného chování ve společnosti. Postřehy jsem zapisovala na tabuli, a poté jsme vyvodili závěry. Diskuze probíhala metodou brainstormingu.

Dále už se rozdělili do skupin a vybrali si téma, na které měli následně vymyslet krátkou scénku. Nejdříve si ale museli promyslet, jaké chování je v dané situaci nepřipustné a podle toho pak rozdělit role. Skupin bylo celkem pět o počtu 5–6 žáků. Díky většímu počtu měli více prostoru pro komparz, který celou scénu dokresloval. Navíc ten, kdo nechtěl být v hlavní roli, mohl dělat jen něco málo, a i tak se zapojit a ostatním pomoci. Na přípravu měli 15 minut.

Po ukončení přípravy skupiny předvedli ostatním svoji scénu. Každou situaci jsme rozebrali, řekli jsme si, jaké špatné chování vyzorovali a jak by se vše změnilo, kdyby se postavy chovali dle společenských pravidel, které jsme si za začátku hodiny vypsali na tabuli.

Z průběhu jsem měla dobrý pocit. Potěšilo mě, že si z toho nedělali srandu, ale opravdu se nad tím zamysleli. Mohu tedy říct, že hlavní cíl byl splněn a aktivita tak splnila svůj účel.

Reflexe učitele

Spokojená s výsledkem byla i paní učitelka, která všemu přihlížela. Příště by se ale pokusila vymyslet více témat, aby skupiny nebyly tak početné. Nelíbilo se jí, že se někteří žáci jen „vezli“ s ostatními.

7.10 Příroda kolem nás

Tematický okruh	Rozmanitost přírody
Návaznost na RVP ZV	Žák roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě. (MŠMT, 2021)
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence sociální a personální, kompetence komunikativní, kompetence digitální
Výchovná kompetence	Učí se porozumět přírodě a krajině kolem sebe. (Musilová, 2022)
Projev	Poznává běžné druhy organismů ve svém okolí v jejich přirozeném prostředí. (Musilová, 2022)
Třída	4. – 5.
Vzdělávací cíle	Žák vyhledá informace o ohrožené rostlině nebo živočichovi na našem území.
Pomůcky	tablety, bílé papíry ve formátu A4
Předcházející činnost	Žáci se rozdělí do dvojic. Do každé dvojice dostanou obrázky chráněných rostlin a živočichů vyskytujících se v našem okolí, společně s českými a latinskými názvy. Jejich úkolem bude přiřadit názvy k obrázkům. K ruce budou mít tablet, aby si jednotlivé organismy mohli vyhledat.
Popis aktivity	Z předchozí aktivity si každý žák vybere jednoho chráněného živočicha nebo rostlinu a zpracuje o něm krátký projekt, který pak přednese ostatním žákům. Co by měl osobní projekt obsahovat: <ul style="list-style-type: none"> - jméno živočicha nebo rostliny - nápadné určující znaky - klasifikace

	<ul style="list-style-type: none"> - výskyt v našem okolí - obrázek, jak vypadá - nějaká zajímavost nebo další užitečná informace, kterou zjistili <p>Prezentace projektů. V případě stejného tématu se žáci doplní o informace, které od předchozích nezazněly.</p>
--	---

Metodické poznámky

Ve správním obvodu Nového Města nad Metují se nachází několik zvláště chráněných území. Jedním z nich je přírodní rezervace Peklo. Továrková (2024) uvádí, že: „*Přírodní rezervaci tvoří komplex ekosystémů vázaných na hluboce zaříznutá údolí vodních toků Metuje a Olešenky v nadmořské výšce 305–560 m. Fyzicko-geografické podmínky území, zejména geologický podklad a členitý reliéf s výskytem inverzních poloh, vedly k vytvoření společenstev rostlin a živočichů bohatých na submontánní i montánní druhy.*“

Ze zvláště chráněných druhů rostlin vyskytujících se v této přírodní rezervaci jsem pro žáky vybrala: kapradinu hrálovitou (kriticky ohrožený druh), vstavače mužského (silně ohrožený druh), vrance jedlového, měsíčnici vytrvalou a vemeníka dvoulistého (ohrožené druhy). Z živočichů dále: mloka skvrnitého, krahujce obecného a rejska horského (silně ohrožené druhy), výra velkého a plcha velkého (ohrožené druhy). (Továrková, 2024)

Materiály k úvodní aktivitě se nachází v příloze B. Fotografie použitých rostlin jsou stažené z Databáze české flóry a vegetace Pladias a u každé z nich je uvedený autor. Fotografie živočichů včetně jmen autorů jsou z webového portálu naturfoto.cz.

Sice jsou obě aktivity zasazené do konkrétní oblasti, ale zmíněné rostliny i zvířata se vyskytují i na jiných místech České republiky. Vše se dá použít obecně a není třeba být z Nového Města nad Metují.

Reflexe

Poslední aktivitu o rozmanitosti naší okolní přírody jsem realizovala opět s žáky páté třídy. Součástí Nového Města nad Metují je přírodní rezervace Peklo, kde se nachází spousta ohrožených rostlin a živočichů, proto jsem chtěla ozvláštnit běžné hodiny přírodovědy a ukázat žákům něco jiného, s čím se dosud možná nesetkali. Mým cílem

nebylo, aby se vše naučili poznávat, uměli názvy i základní znaky, ale aby se seznámili s tím, co je u nás v okolí vzácné.

Na začátku do lavic dostali obrázky a české i latinské názvy. Jejich úkolem bylo přiřadit obrázky a oba názvy k sobě. Každý z lavice měl v ruce tablet a vyhledával informace na internetu. Společně pak dávali dohromady to, co vyhledali. Latinské názvy byly opravdu jen pro zajímavost.

Ve chvíli, kdy měla lavice hotovo, žáci dostali bílý papír a vybrali si buď rostlinu nebo živočicha, o kterém se chtěli dozvědět více. Za pomoci tabletu vyhledávali informace (co mělo být obsahem měli napsané na tabuli), které sepsali do takového informačního plakátu. Nejčastěji si vybírali zvířata, což jsem očekávala, ale někdo si vybrali i rostlinu.

Výsledné projekty jsme si odprezentovali až další hodinu, protože všichni nestihli dokončit. Ten, kdo měl stejné téma, pouze doplnil prvního prezentujícího, aby se informace neopakovaly. Líbilo se mi, že to každý pojal úplně jinak a že nacházeli opravdu zajímavé informace, a nejen obecné věci, které se přečetli na Wikipedii. Cíl byl dle mého názoru splněn.

Reflexe učitele

Paní učitelka byla s prací spokojená, líbilo se jí, že jsme se věnovali „místním“ rostlinám a živočichům, které mohou u nás v okolí zahlédnout. Běžně takové učivo v hodinách přírodovědy neprobírá a je dobře, že to bylo takto koncipováno. Úvodní aktivitu by pro úsporu pomůcek realizovala spíše v nějakých skupinách a žáci by se u tabletů střídali. Také by už předem na tvorbu plakátů vyhradila dvě vyučovací hodiny. Hned na začátku po zadání všech instrukcí věděla, že není šance je do konce vyučování dodělat. Naštěstí byla tak hodná, že jsem mohla přijít i na další hodinu a program s žáky dodělat do konce.

8 Závěr

Diplomová práce se zabývala kompetencemi a skautskou výchovou a jejím zapojením do běžné výuky na základní škole. Hlavním cílem bylo porovnat klíčové kompetence vycházející z RVP ZV s kompetencemi skautské výchovy na základě předem stanovených kritérií a navrhnout soubor aktivit vedoucí k implementaci kompetencí skautské výchovy do běžné výuky na 1. stupni základní školy.

Teoretická část byla zaměřena na skauting, jeho poslání a principy, historii a také na věkové kategorie a jejich specifika. Velká část byla věnována skautské výchovné metodě, každý její prvek byl podrobně rozebrán. V závěru této části jsme si vyjasnili pojem kompetence, rozebrali klíčové kompetence základního vzdělávání a kompetence skautské výchovy a oba kompetenční modely nakonec porovnali. Z porovnání vyplynulo, že oba kompetenční modely mají stejný záměr, tedy vybavit všechny žáky/skauty a skautky souborem vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou pro ně dosažitelné, ale jsou formulovány úplně odlišným způsobem. Klíčové kompetence jsou velice obecné a ve výsledku by se pod ně daly zařadit i ty skautské. Velkým rozdílem byl počet jednotlivých kompetencí a cílová skupina. Klíčové kompetence jsou navrženy pro celé základní vzdělávání (1. i 2. stupeň), ale kompetence skautské výchovy se vztahují vždy k jedné věkové kategorii a jejich úroveň je postupně zvyšována. Cíl týkající se porovnání kompetenčních modelů byl tedy naplněn.

V praktické části byl navržen soubor aktivit, které vychází z kompetencí skautské výchovy a následně byly zařazeny do oblastí v RVP ZV. Jak již bylo zmíněno, ke každé kompetenci skautské výchovy lze přiřadit kompetence klíčové. Díky tomu jsou aktivity realizovatelné jak ve školním prostředí, tak po drobných úpravách kvůli jiné organizační struktuře i v tom skautském. Navíc byl ke každé aktivitě přidělen jeden očekávaný výstup z RVP ZV příslušející danému tématu. Jelikož je jedním z prvků skautské výchovné metody „Družina“, převážná většina aktivit je navržena ve skupinové formě výuky. Velký důraz byl také kladem na prvek „učení se zkušeností“, díky kterému si žáci učivo lépe zapamatují. Učitel vystupuje ve výuce v roli „dospělého průvodce“. Cíl vztahující se k implementaci skautské výchovy do běžné výuky na 1. stupni základní školy byl tímto také naplněn.

9 Zdroje

ZAJÍC, Jiří. *Myšlenkové základy skautingu*. 2., opr. a dopl. vyd. Vůdcovská zkouška. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2021. ISBN 80-86109-73-9.

VOŇAVKOVÁ, Eva. *Tichou poštou*. Praha: Tiskové a distribuční centrum Junáka, 2008. ISBN 978-80-7501-100-8.

VÍTEK, Tomáš (ed.). *Čekatelská zkouška*. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2022. ISBN 978-80-7501-100-8.

NOSEK-WINDY, Václav. *Cestou k pramenům: historie skautingu v obrazech*. Čtvrté, doplněné vydání. Ilustroval Jiří TESAŘ, ilustroval Jiří PETRÁČEK. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2018. ISBN 978-80-7501-131-2.

ČERNOHORSKÝ, Vojtěch. *Metodika pro oddílovou praxi*. II. upravené a doplněné vydání. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2015. ISBN 978-80-7501-076-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie Dětství a dospívání*. Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-4961-0.

NOVOTNÝ, Miloš; BROM, Zdeněk; DOLEŽALOVÁ, Alena Bára a BIČANOVÁ, Lenka. *Oskarova prvouka 3: pro 3. ročník: objevujeme a poznáváme s Oskarem*. Brno: Nová škola, 2022. ISBN 978-80-7600-284-5.

VETEŠKA, Jaroslav a TURECKIOVÁ, Michaela. *Kompetence ve vzdělávání*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1770-8.

VETEŠKA, Jaroslav a TURECKIOVÁ, Michaela. *Kompetence ve vzdělávání a strategie profesního rozvoje*. Praha: Česká andragogická společnost, 2020. ISBN 978-80-907809-1-0.

Junák – český skaut, z. s. *Stanovy spolku*. Online. 2022. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/files/7f88d34f-2cc3-418f-a05d-a4586da5297b> [citováno 2023-10-10].

- MUSILOVÁ, Markéta. *Zapojení do společnosti*. Online. 2023. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/skautska-vychova/skautska-vychovna-metoda/2021-04/zapojeni-do-spolecnosti>. [citováno 2023-11-26].
- TUREK, Ondřej. *Výroční zpráva Junáka – českého skauta 2022. Zavzpomínej na všechno, co jsme dokázali*. Online. 2023. Dostupné z: <https://zpravodajstvi.skaut.cz/clanek/vyrocní-zprava-junaka-ceskeho-skauta-2022-zavzpomínej-na-vsechno-co-jsme-dokazali>. [citováno 2023-11-23].
- World Scout Bureau Inc. *The essential characteristics of scouting*. Online. 2019. Dostupné z: https://www.scout.or.jp/wp-content/themes/saj-hp/download/international/TheEssentialCharacteristicsOfScouting2019_EN.pdf [citováno 2023-10-10].
- SÝKOROVÁ, Pavla. *Vedu benjaminky*. Online. 2023. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/benjaminci/vedu-benjaminky>. [citováno 2024-01-13].
- SÝKOROVÁ, Pavla. *Vedu světlušky, vlčata a žabičky*. Online. 2023. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/svetlusky-zabicky-vlcata/vedu-svetlusky-vlcata-a-zabicky>. [citováno 2024-01-13].
- SÝKOROVÁ, Pavla. *Vedu skauty a skautky*. Online. 2023. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/skautky-skauti/vedu-skautky-a-skauty>. [citováno 2024-01-13].
- MUSILOVÁ, Markéta. *Vedu rovery a rangers*. Online. 2023. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/roveri-rangers/vedu-rovery-a-rangers> [citováno 2024-01-13]
- REJŽKOVÁ, Marie. *Po stopách motivace*. Online. Skauting, roč. 55 (2017), č. 4, s. 15-17. Dostupné z: <https://casopisy.skaut.cz/skauting/861>. [citováno 2024-01-13].
- WOSM. *Scouts Movement*. Online. Dostupné z: <https://www.scout.org/scout-movement> [citováno 2024-01-14]
- TROJAK, Barbora. *Zajímavosti o skautingu*. Online. 2024. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/komunikace-a-propagace/zajímavosti-o-skautingu> [citováno 2024-01-14].

MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Online. 2021. Dostupné z: <https://revize.edu.cz/files/rvp-zv-2021.pdf> [citováno 2024-02-29]

Bezpečné cesty. *Dopravní značky*. Online. Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/autoskola/dopravni-znacky> [citováno 2024-02-29].

BRYCHTA Pavel et al. *Doporučený postup přednemocniční péče o termický úraz (Prvotní odborné ošetření popáleninového traumatu)*. Online. 2017. Dostupné z: <https://www.resuscitace.cz/files/files/0/2luge/prednemocnicni-pece-o-termicky-uraz.pdf> [citováno 2024-03-05].

Český červený kříž. *Standardy první pomoci*. Online. 2017. ISBN: 978-80-87729-17-5. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/standardy/standardy-prvni-pomoci-2023.pdf> [citováno 2024-03-05].

BALARINOVA, Lucie. *Včelí, vosí bodnutí – jak poskytnout první pomoc?* Online. 2020. Dostupné z: <https://www.prvnipomoczive.cz/vceli-vosi-bodnuti-jak-poskytnout-prvni-pomoc/> [citováno 2024-03-05].

ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádky*. Online. 2017. ISBN 978-80-7532-699-7. Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/04/32/54/53/pohadky_andersen.pdf. [citováno 2024-03-05].

Stay little. *Co je rychlá móda a proč je tak špatná?* Online. 2023. Dostupné z: <https://www.staylittle.cz/a/kupujte-mene-vybirejte-dobre-at-vydrzi> [citováno 2024-03-05].

Policie ČR. *Zásady bezpečného chování dětí při kontaktu s cizí osobou*. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zasady-bezpecneho-chovani-deti-pri-kontaktu-s-cizi-osobou.aspx> [citováno 2024-03-05].

MAREČKOVÁ, Vendulka. *Jak postupovat při nálezů pohozené injekční jehly nebo stříkačky?* Online. 2019. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/jak-postupovat-pri-nalezu-pohozene-injekcni-jehly-nebo-strikacky.aspx> [citováno 2024-03-05].

MUSILOVÁ, Markéta. *Kompetence skautské výchovy. Projevy pro vlčata, světlušky a žabičky*. Online. 2022. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/files/9606794c-d0f3-4f34-8bd1-ebd90b08d687> [citováno 2024-03-05]

SLIMÁKOVÁ, Margit. *Zdravý talíř*. Online. 2012. Dostupné z: <https://www.margit.cz/zdravy-talir/> [citováno 2024-03-12].

World Health Organizatin. *20 health tips for 2020*. Online. 2019. Dostupné z: <https://www.who.int/philippines/news/feature-stories/detail/20-health-tips-for-2020#> [citováno 2014-03-14].

TOVÁRKOVÁ, Jana. *Zvláště chráněná území ve správním obvodu Nového Město nad Metují*. Online. Dostupné z: <https://www.novemestonm.cz/turistika/zajimavosti/chranena-uzemi/> [citováno 2024-03-16].

HUČÍNOVÁ, Lucie. *Klíčové kompetence v RVP ZV*. Online. 2005. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/335/klicove-kompetence-v-rvp-zv.html> [citováno 2024-03-31]

MUSILOVÁ, Markéta. *K čemu vychováváme aneb kompetence skautské výchovy*. Online. 2022. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/vedu-oddil/skautska-vychova/k-cemu-vychovavame-aneb-kompetence-skautske-vychovy> [citováno 2024-03-31]

ZÁRUBOVÁ, Monika a ADAMCOVÁ, Martina. *Po stopách motivace*. Online. Skauting, roč. 58 (2017), č. 5, s. 38-39. Dostupné z: <https://casopisy.skaut.cz/skauting/861>. [citováno 2024-03-31].

Centers for Disease Control and Prevention. *Tick removal and testing*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.cdc.gov/lyme/removal/index.html> [citováno 2024-03-31]

SKAUT. *Skautek a skautů je v Česku zase víc – 76 711!* Online. 2024. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skautek-a-skautu-je-v-cesku-zase-vic-76-711/> [citováno 2024-03-31]

Escoteiros do Brasil. *Scout Method*. Online. Dostupné z: <https://www.escoteiros.org.br/scout-method/> [citováno 2024-03-31]

SKAUT. *Známé osobnosti*. Online. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/zname-osobnosti/#vsichni+zahranici> [citováno 2024-04-03]

10 Seznam obrázků

Obr. 1 – Provázanost sedmi prvků skautské výchovné metody

Obr. 2 – Dopravní značky

Obr. 3 – Karty postav z Kouzelné cesty

Obr. 4 – Zdravý talíř

Obr. 5 – Mapa jedné skupiny

11 Seznam příloh

Příloha A: Dopravní simulace

Příloha B: Příroda kolem nás

Příloha A: Dopravní simulace

	<p><i>přechod pro chodce</i></p>
	<p><i>zákaz vjezdu všech motorových vozidel</i></p>
	<p><i>Dej přednost v jízdě!</i></p>
	<p><i>Stij, dej přednost v jízdě!</i></p>
	<p><i>hlavní pozemní komunikace</i></p>

	<i>šleřá pozemní komunikace</i>
	<i>řákar zastavení</i>
	<i>řákar stání</i>
	<i>šleřka pro cyklisty</i>
	<i>svělelné signály</i>

Obrázky dopravních značek je vlastní tvorba v grafickém programu.

© Štěpán Koval

vranec jedlový

Huperzia selago

© Vladimír Nejeschleba

vstavač mužský

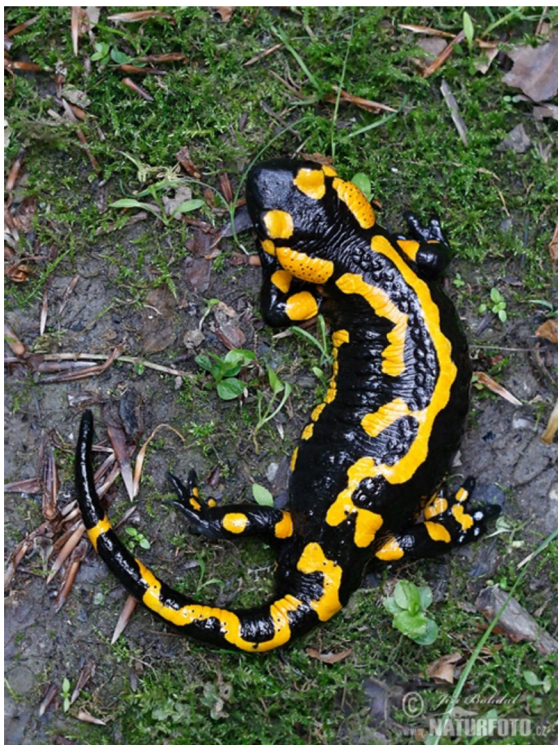
Orchis mascula

© Dana Míchalová

kapradina královská

Polystichum lonchitis

mlok skvrnitý

Salamandra salamandra

© Milan Chytrý

měsíčnice vytrvalá

Lunaria rediviva

© Štěpán Koval

vevěník dvoulistý

Platanthera bifolia

krahujec obecný

Accipiter nisus

rejsek horský

Sorex alpinus

výr velký

Bubo bubo

Zdroje fotografií:

MICHALCOVÁ, Dana. *Polystichum lonchitis* [foto]. Online. 2012. Dostupné z: <https://pladias.cz/taxon/pictures/Polystichum%20lonchitis#image4> [citováno 2024-03-16].

NEJESCHLEBA, Vladimír. *Orchis mascula subsp. speciosa* [foto]. Online. 2014. Dostupné z: <https://pladias.cz/taxon/pictures/Orchis%20mascula#image2> [citováno 2024-03-16].

KOVAL, Štěpán. *Huperzia selago* [foto]. Online. 2009. Dostupné z: <https://pladias.cz/taxon/pictures/Huperzia%20selago#image1> [citováno 2024-03-16].

CHYTRÝ, Milan. *Lunaria rediviva* [foto]. Online. 2021. Dostupné z: <https://pladias.cz/taxon/pictures/Lunaria%20rediviva#image1> [citováno 2024-03-16].

KOVAL, Štěpán. *Platanthera bifolia* [foto]. Online. 2009. Dostupné z: <https://pladias.cz/taxon/pictures/Platanthera%20bifolia#image2> [citováno 2024-03-16].

BOHDAL, Jiří. *Mlok skvrnitý* [foto]. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.naturfoto.cz/mlok-skvrnity-fotografie-29389.html> [citováno 2024-03-16].

ŠEJNA, Libor. *Krahujec obecný* [foto]. Online. 2009. Dostupné z: <https://www.naturfoto.cz/krahujec-obecny-fotografie-10817.html> [citováno 2024-03-16].

ANDĚRA, Miloš. *Rejsek horský* [foto]. Online. 2005. Dostupné z: <https://www.naturfoto.cz/rejsek-horsky-fotografie-3008.html> [citováno 2024-03-16].

BOHDAL, Jiří. *Výr velký* [foto]. Online. 2011. Dostupné z: <https://www.naturfoto.cz/vyr-velky-fotografie-18136.html> [citováno 2024-03-16].

ANDĚRA, Miloš. *Plch velký* [foto]. Online. 2019. Dostupné z: <https://www.naturfoto.cz/plch-velky-fotografie-27826.html> [citováno 2024-03-16].